

DE

časopis slovenskih delavcev

št. 43

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 21. septembra 1995, letnik 54, cena 220 SIT

ZA ŽENSKJE JE VEDNO SLABŠE

NEPREZRTO

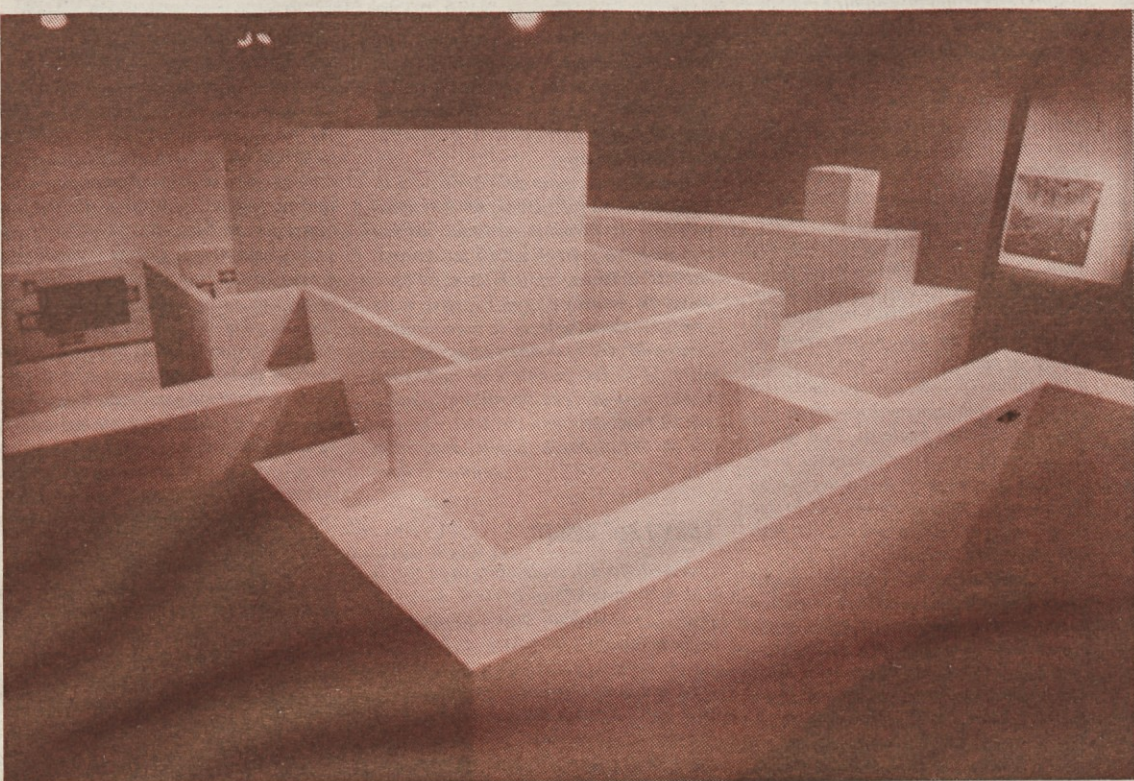
»V Mariboru je veliko moških in žensk brez dela, vendar je ženski težje dobiti delo. Veliko je ženskih vprašanj, ki jih nihče ne rešuje. Ženske pogosto mislijo, da so moški boljši od njih, in volijo moške, ki ne zastopajo njihovih interesov, namesto da bi volile ženske. Na seminarju bi morali poiskati pot, kako ženske osvestiti, saj se pogosto same postavljajo v podrejeni položaj. Za ženske je pri nas vedno slabše. Če bo šlo tako naprej in če bomo to dopustile, bomo imele vedno manj pravic in vedno manj možnosti za napredovanje. Seminar naj bi pomagal, da se bomo znale boriti za ohranjanje sedanjih pravic in pridobivanje novih.«
Jožica Štampar, članica SKEI TAM Maribor
stran 18

NADALJEVANJE GOSPODARSKE RASTI

stran 16

Janez Juštin: MOČNI SO LE ZDRUŽENI IN ENOTNI SINDIKATI

stran 3

EKSKLUZIVNO

Stane Boštjančič, dosednji pomočnik glavnega direktorja Planike in novoimenovani tožilec v Kranju je povedal za Panoramo:
»Vsak karierist bi bil rad žrtev preganjanja v prejšnjem režimu, kadar bi se mu utegnilo splačati.«

KOMU MAR 142 DELAVCEV? (II)

Sodišče je sicer spoznalo »tehnično napako« pri preračunavanju starih dinarjev v Markovičeve in potem teh v tolarje, vendar je bančni račun IMP Črpalke d.d. še vedno blokiran, ker se je na drugačno rzsodbo kajpak pritožila odvetnica tožnikov.

stran 6

Spoštovani!

DE ste tokrat prejeli tudi nekateri nanjo nenaročeni. Morda bo kdo to naše dejanje ocenil za vsiljivo, vendar menimo, da morebitni prihodnji naročniki našega časopisa to postanejo le na osnovi poznavanja vsebine, ki jo ponuja. Ta je pestra in omogoča, da skoraj vsak v njej najde tisto, kar ga zanima s področja poslovanja ter življenja podjetij in v njih zaposlenih. Zato vas prosimo, da DE, ki jo boste v septembru prejeli brezplačno prelistate in se odločite, ali bi postali naš stalni naročnik. Mi bi bili tega veseli, vam pa hvala za razumevanje!

Uredništvo DE

Četrto srečanje delavcev gostinstva in turizma je bilo na Koroškem, v Slovenj Gradcu. Uvodna »okrogla miza« je bila namenjena žuljem zaposlenih v tej panogi – do besede so seveda prišli tudi delodajalci – popoldan in večerne ure pa klepetu, kozarčku in sprostitvi. Za spremembo so bili gostinski in turistični delavci nekaj uric – gosti.

stran 4

PODUK IZ ZGODOVINE IN PRAVA

stran 2

PEKING PRI NAS

stran 3

DE, sreda 14⁰⁰

V prejšnji številki smo napovedali sejo Sveta ZSSS, ki naj bi uskladal mnenja o spremembah splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in o organiziranosti Svobodnih sindikatov. Razprava je potrdila večino sprememb kolektivne pogodbe, o katerih bo odločala konferenca ZSSS, napovedana za 29. september. Mnenja o organiziranosti pa še niso usklajena, največje razlike so glede števila in statusa območnih organizacij. Predsedstvo ZSSS ima zato do konference še obilo dela z usklajevanjem organizacijskih in finančnih listin, ki naj ne bi bile sprejete s preglasovanjem.

Ta teden sta v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici potekala dva seminarja za aktiviste Svobodnih sindikatov. Na prvem, ki je sestavni del programa Phare, sta Heribert Kohl in Reinhard Bispinck predstavila tarifno politiko v Nemčiji in sindikalno taktiko na pogajanjih. V prihodnji številki našega časopisa bomo predstavili njune poglede na najnovejše dosežke sindikata nemških kovinarjev, ki je za zaposlene v Volkswagnu podpisal novo kolektivno pogodbo. Glavna novost pogodbe je skrajševanje delovnega časa ob nezmanjšanih plačah. V Radovljici so se izobraževali tudi aktivisti SKEI, ki so spoznali, da bodo morali večino sindikalnega dela v podjetjih opraviti sindikalisti izven podjetja.

F.K.

4. srečanje delavcev gostinstva in turizma Slovenije

DELODAJALCI, KAJ PA SOUPRAVLJANJE?

Tradicionalno in vselej težko pričakovano srečanje je bilo to pot na Koroškem, v Slovenj Gradcu. Namenjeno je bilo poglobljenemu pogovoru o nemalo žuljih, ki grenijo življenje slovenskim delavcem v gostinstvu in turizmu, pozne popoldanske in večerne ure pa so bile rezervirane za družabno srečanje, klet, prigrizek, zabavo in, kajpak, obvezen »čin-čin«. Zakaj ne bi gostinci vsaj enkrat letno zamenjali vloge in bili sami vsaj kratek čas gosti?

Da vodna »okrogla miza« ne bi spominjala na že »velikokrat videno in slišano« oziroma staro gramofonsko ploščo, sta se organizatorja srečanja **Iztok Bratož** in **Ivan Jurše**, prva moža pri Sindikatu delavcev gostinstva in turizma Slovenije, pošteno potrudila. Na Koroško sta namreč poleg svojih sodelavcev in prijateljev povabila še **Rino Klinar**, ministrico za delo, **Boruta Brezovarja**, glavnega slovenskega inšpektorja za delo, **Marjana Rožiča**, predsednika Turistične zveze Slovenije, **Dušana Semoliča**, predsednika ZSSS, in še vrsto zanimivih ljudi, ki so imeli kaj povedati. In da prepričani ne bi le prepričevali drug drugega, so prišli na srečanje tudi delodajalci, ki včasih, sicer brez slabih namenov, drugače razmišljajo kot delavci in njihovi sindikalni zaupniki. Zato je bil večurni pogovor še vedno prekratek, da bi lahko vsi povedali, kar jim je ležalo na duši. Ni kaj, dan je bil za obsežen program kar prekratek. Tudi zato, ker je konec poltja...

In kaj smo slišali za »okroglo mizo« v Slovenj Gradcu? To pot lahko predstavimo le nekaj kratkih povzetkov, pa čeprav bi si celotno srečanje slovenskih gostinskih in turističnih delavcev zaslužilo malce večjo pozornost.

Iztok Bratož, predsednik panožnega sindikata: »Ko se pogovarjamo o gostinstvu in turizmu, moramo imeti pred očmi, da razpravljamo o prioritetni gospodarski dejavnosti v Sloveniji. Zato je toliko bolj pomembno, da ima država posluh za naše težave in nam v primerih, ko ne gre drugače, priskoči na pomoč. Veliko je podjetij, ki so na robu rentabilnosti in se le s težavo še držijo na površju. Ne smemo dovoliti, da bi se odpovali posameznim svojim zmogljivostim, saj prihajajo časi, ko jih bomo še kako potrebovali. Turizem ima perspektivo, o tem ni dvoma...«

Rina Klinar, ministrica za delo: »Z vidika zaposlovanja je panoga velikega pomena. Zato je naše ministristvo v tistih najbolj kritičnih časih priskočilo marsikateremu kolektivu na pomoč. Glede sindikatov pa menim, da so nam v dragoceno oporo pri socialnem partnerstvu. Zato smo zainteresirani za tesno in obnem kar najbolj strokovno sodelovanje. Pa še beseda o plačah. Prav je, da smo kritični do najnižjih prejemkov, vendar sodim, da se premalo pogovarjamo o bruto

Dušan Semolič, predsednik ZSSS: »Ko se pogovarjamo o tem in onem, še vedno premalo razmišljamo o ljudeh, ki se najtežje prebijajo iz meseca v mesec. Premalo razmišljamo tudi o tem, da so prav delavci plačali največji račun za vse spremembe v naši družbi. Med drugim s tem, da jih je ostalo več kot 120.000 brez kruha. In o teh problemih premalo razmišlja tudi cvet slovenske družbe, to je naš parlament. Če bi bilo drugače, potlej ne bi imeli prenekateri poslanci skomine, da bi se z dvajsetimi leti delovne dobe upokojili...«

plačah, o prispevkih, o zavarovanju in podobnem. Po višini neto plač se res ne moremo primerjati z Evropo, z vidika socialne varnosti delavcev pa lahko...«

Borut Brezovar, glavni inšpektor RS za delo: »Mnogi predpisi, ki jih imamo in jih tudi uporabljamo, so stari, časi pa so novi, drugačni. Kolektivna pogodba, ki velja za gostinstvo in turizem, je med najboljšimi, mnogim je lahko za vzor. Konkretna pogodbe med zaposlenimi in delodajalci pa so v prenekaterih primerih zelo neustrezne. Gre za skoraj prazne formularje, ki so nemalokrat vzrok za probleme, slabo voljo in delovne spore. Rad bi še opozoril, da je zelo malo stavk zakonitih. To ni v redu. Seveda so stavke v

določenih primerih upravičene, vendar morajo biti speljane po pravilih. Zato, ker je le zakonita stavka zaščitena. To pa je zelo pomembno dejstvo. Proti nezakonitosti se ne moremo in tudi ne smemo boriti z novo nezakonitostjo. Predvsem zato, da takrat, ko smo v najhujših težavah, ne zabredemo še bolj globoko...«

Dušan Semolič, predsednik ZSSS: »Ko se pogovarjamo o tem in onem, še vedno premalo razmišljamo o ljudeh, ki se najtežje prebijajo iz meseca v mesec. Premalo razmišljamo tudi o tem, da so prav delavci plačali največji račun za vse spremembe v naši družbi. Med drugim s tem, da jih je ostalo več kot 120.000 brez kruha. In o teh problemih premalo razmišlja tudi cvet slovenske družbe, to je naš parlament. Če bi bilo drugače, potlej ne bi imeli prenekateri poslanci skomine, da bi se z dvajsetimi leti delovne dobe upokojili...«

drugim s tem, da jih je ostalo več kot 120.000 brez kruha. In o teh problemih premalo razmišlja tudi cvet slovenske družbe, to je naš parlament. Če bi bilo drugače, potlej ne bi imeli prenekateri poslanci skomine, da bi se z dvajsetimi leti delovne dobe upokojili...«

Nekateri, ki so hoteli opozoriti na svoje žulje, in izhajajo iz neposrednih delovnih okolij, so se z nostalgijo spomnili na čase, ko smo še vsi samoupravljali. Prav bentili pa so zato, ker naj bi danes vsaj soupravljali, pa za to nimajo pravih možnosti. Ni čudno, ko pa ima le malokateri delodajalec posluh za to, da bi se v »njihovo delo« vtikali tudi delavci.

Andrej Ulaga

ZA VEČJO VARNOST DELAVCEV OB MEJI

V prostorih restavracije Kompas na obmejnem prehodu Škofije so se v petek, 15. septembra, v okviru Evropskega dneva delavcev ob meji srečali slovenski in italijanski sindikalisti in govorili o problemih delavcev, ki delajo ob meji. Srečanja, do katerega je prišlo na pobudo Medregijskega sindikalnega sveta Slovenije in Furlanije - Julijske krajine, so se poleg predsednika ZSSS mag. Dušana Semoliča, predsednika Konfederacije sindikatov 90 Slovenije Borisa Mazalina in njegovih sodelavcev ter generalnih sekretarjev sindikatov CGIL, CISL, UIL Furlanije - Julijske krajine Paola Pupulina, Lucia Gregoretija in Adele Pino udeležili tudi nekateri visoki predstavniki političnega življenja Slovenije in Italije, med njimi predstavniki Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS, republiških zavodov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje in zaposlovanje, koprski župan Aurelio Juri, vicekonzul RS v Trstu Zorko Pelikan, ambasador republike Italije v Sloveniji Luigi Solari, tržaški župan Ricardo Illy, podpredsednik deželne sveta FJK Miloš Budin in drugi.

Uvodoma je predsednik medregijskega sindikalnega sveta Roberto Treu povedal, da prihaja na Tržaško vsak dan na delo okoli 15.000 delavcev iz Slovenije in Hrvaške, od katerih jih kar 90 odstotkov dela na črno. Ti delavci na eni strani ne poznajo svojih pravic, na drugi pa znižujejo ceno dela na tem območju, kjer že tako primanjkuje delovnih mest. Treu je dejal, da se sindikalisti hočejo vključiti v vse procese sprejemanja novih evropskih in dvostranskih sporazumov z vidika socialne varnosti, in poudaril, da Evropa socialne zaostaja za Evropo kapitala in financ. Podpredsednik medregijskega sindikalnega sveta Boris Mazalin pa je poudaril, da se sindikati zavzemajo, da bi se pretok delavcev ob meji - iz ene države v drugo, čimbolj legaliziral, zato da bi tudi na socialnem področju dosegli takšno stopnjo razvitosti, kakršno pozna Evropa pri pretoku kapitala, blaga in ljudi. Zato v sindikalnih prizadevanjih v tem primeru niso v ospredju plače, pač pa statusni, socialni in razvojni problemi, je dejal Mazalin, pri čemer ima to območje veliko prednost v tem, da sindikati že vrsto let uspešno sodelujejo.

O življenju ob meji so na srečanju govorili tudi nekateri predstavniki slovenske in italijanske oblasti in poudarjali, da mora življenje ob meji ne glede na to, kako državi urejata medsebojne odnose, teči naprej. Ustvariti je treba še višje oblike sodelovanja, saj

sta obe strani zainteresirani za usklajen razvoj na obeh straneh meje, pri čemer je še veliko možnosti za sodelovanje na področju gospodarstva, infrastrukture, pa tudi na znanstvenem in kulturnem področju. Na srečanju je bila soglasno izražena podpora vključitvi Slovenije v Evropsko unijo, zanimiva pa je bila tudi misel tržaškega župana Illyja, da Evropski dan obmejnih delavcev kaže obema vladama, kako premostiti težave v medsebojnih odnosih v duhu odprtosti in sodelovanja.

Na srečanju je bila predstavljena tudi dvojezična brošura o delavskih pravicah in oblikah zaposlovanja, ki jo je izdal Medregijski sindikalni svet Slovenije in Furlanije - Julijske krajine in so jo na mejnih prehodih delili brezplačno. V njej so objavljene tudi zahteve Evropske konfederacije sindikatov glede zaposlovanja in socialne varnosti delavcev in delavcev, ki živijo v eni državi, delajo pa v drugi, in ki jih je Evropska konfederacija sindikatov naslovlila na institucije Evropske unije.

Pavle Vrhovec

IZVLEČEK IZ ZAHTEV EVROPSKE KONFEDERACIJE SINDIKATOV

Socialna varnost delavcev, ki dnevno delajo v drugih državah

Za resnično prosto gibanje delavcev za njihovo večjo mobilnost se morajo razrešiti vse težave, ki nastajajo zaradi razlik v državnih zakonodajah v zvezi s socialno varnostjo. Zato Evropska konfederacija sindikatov zahteva od institucij Evropske unije:

a) da se prilagodijo in uskladijo pravila v zvezi s socialno varnostjo, predvsem za državljanke in državljane, ki bivajo v državah izven EU, in za tiste, ki živijo v eni od držav unije, delajo pa v drugi državi. Za te državljanke in državljane morajo veljati koordinacijska pravila;

- dnevni delovni emigranti evroregije morajo imeti prost dostop do zdravstvenih centrov na dveh ali treh straneh meje;

- odškodnina za brezposelnost: delavec mora imeti možnost izbire, ali si bo poiskal zaposlitev v državi, kjer dela, ali v državi, kjer biva; denarno pomoč za brezposelnost mora prejemati od države, v kateri se je registriral;

Te predloge je treba vključiti v novi program socialnega delovanja Evropske komisije.

b) vsaka država, ki sprejme nov zakon, mora proučiti tudi njegove posledice za dnevne delovne emigrante. Evropski komisiji mora biti poverjena naloga, da preveri, ali so določila na tem področju pravno usklajena;

c) sklenjeni morajo biti sporazumi, ki bodo ureja-

li probleme dnevnih delovnih emigrantov med Evropsko unijo in naslednjimi državami: Slovenijo, Monakom, Andoro, San Marinom, Češko republiko, Slovaško, Poljsko, Švico in državami Magreba;

d) Evropska konfederacija sindikatov zahteva od držav članic Evropske unije, naj se ponovno pregledajo dvostranski sporazumi z namenom, da se bodo udeležila vprašanja, ki izvirajo iz razlik med določili o socialni varnosti;

e) socialna varnost je treba vključiti med teme, ki se bodo obravnavale leta 1996 v okviru pregleda Maastrichtskega sporazuma.

Politika zaposlovanja v Evroregiji

Evropska konfederacija sindikatov zahteva od Evropske komisije, državam in dežel:

- naj se vzpostavijo evropski regijski sveti v vseh deželah, v katerih so dnevni delovni emigranti;

- naj se vzpostavi socialni dialog znotraj evropskih regijskih svetov, še zlasti zaradi vzajemnega priznavanja kvalifikacij, poklicnega usposabljanja (za zaposlene in brezposelne) in izvajanja socialne zakonodaje Evropske unije;

- naj se zagotovi sodelovanje medregijskih sindikalnih svetov pri uresničevanju projekta Interreg II;

- naj Evropska komisija vključi v svoje letno poročilo točko o zaposlovanju v obmejnih deželah in oriše problematiko.

Bruselj, 15. 9. 1995

V TAMU PROIZVODNJA RASTE, DELAVCEV PA JE PREVEČ

Podatki kažejo, da se je fizični obseg proizvodnje v mariborskem Tamu začel povečevati. To je na tiskovni konferenci konec prejšnjega tedna potrdil tudi direktor uprave Tama mag. **Edvin Makuc**. Po njegovih besedah je Tam do konca avgusta ustvaril okoli 140 milijonov mark realizacije, do konca leta pa naj bi ta dosegla okoli 250 milijonov mark.

Najbolj so v Tamu povečali proizvodnjo avtobusov, saj so jih doslej letos v primerjavi z enakim obdobjem lani proizvedli za skoraj 30 odstotkov več. Največ problemov pa imajo s proizvodnjo specialnih vozil.

V Tamu še vedno izpolnjujejo pogodbe, ki jih je sklenila prejšnja uprava, hkrati pa se dogovarjajo za nove posle v Iranu, Indoneziji in na Kitajskem. Prav tako nova uprava išče stične točke z velikimi proizvajalci avtomobilov v razvitih državah, ki bi bili za Tam zanimivi kot strateški partnerji.

V Tamu je v zaključni fazi tudi priprava sanacijskega programa, ki ga morajo predložiti vladi na začetku prihodnjega meseca. Če bo sanacijski program potrjen, bo Tam dobil tretjo tranšo sredstev, 35 milijonov mark, ki jih nameravajo vložiti v rentabilne proizvodne programe. Del obratnih sredstev pa si bodo tamovci zagotovili sami z dezinvestiranjem.

Čeprav se proizvodnja postopno povečuje, je v Tamu še vedno veliko trajno presežnih delavcev. Izmed sedaj okrog 3140 zaposlenih ima in bo imelo dovolj dela le okoli 2300 delavcev. Tokrat bo odpuščanje najbolj prizadelo režijske delavce, saj naj bi jih po sanacijskem načrtu od skupnega števila zaposlenih ostalo samo še 30 odstotkov. Tamu je letos pri reševanju trajno presežnih delavcev pomagalo ministrstvo za delo z 1,2 milijarde tolarjev. Tamovci upajo, da bo tako še naprej.

Razmere v tem podjetju se z novo upravo in po dveh tranšah sredstev izboljšujejo, vendar ostaja njegova usoda Tama potrditve sanacijskega programa na upravnem odboru gotova.

T. K.

MARIBORSKI SINDIKALISTKI PRI VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC

Varuh človekovih pravic **Ivan Bizjak** je v minulem tednu dva dni uradoval v Mariboru. Med mnogimi Mariborčani, ki so se k njemu zatekli po pomoč (Bizjak je dejal, da bo moral v Maribor prihajati pogosteje kot v druga regijska središča), sta bili tudi predsednica območnega sveta ZSSS za Podravje **Metka Roksanđič** in sekretarka območnega odbora Sindikata delavcev v obrti **Branka Jurak**.

»Območni odbor Sindikata delavcev v obrti se je že pred časom pisno obrnil na varuha človekovih pravic zaradi ravnanja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je napovedal, da delavcem pri obrtnih ne bo potrjeval zdravstvenih izkaznic, če delodajalci niso plačali vseh prispevkov (delavcem v obrti zdravstvenih izkaznic ne morejo več potrjevati delodajalci, temveč jim jih potrjujejo na Zavodu za zdravstveno zavarovanje). Čeprav gre po naši presoji za grobo kršitev človekovih pravic, od varuha človekovih pravic še nismo dobili pisnega odgovora. Z Metko Roksanđič sva odšli na razgovor k Ivanu Bizjaku, da bi iz prve roke izvedeli, kaj namerava ukreniti v zvezi s tem primerom,« pojasnjuje Branka Jurak. »Bizjak je dejal, da so ga seznanili, da sporne okoliščine vodstva Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v praksi nikjer ne uresničujejo. Midve pa sva terjali, da okoliščine razveljavijo, saj je sedaj očitno samo od hrabrosti posameznih uslužbencev odvisno, ali okoliščine spoštujejo ali ne, zaradi česar se lahko sami znajdejo v disciplinskem postopku.«

V nadaljevanju pogovora sta Metka Roksanđič in Branka Jurak Ivanu Bizjaku tudi širše seznanila z aktivnostmi Svobodnih sindikatov pri varovanju človekovih pravic. Samo v Podravju služba pravne pomoči Svobodnih sindikatov zastopa na sodišču okoli 20 tisoč delavcev v delovnih sporih, stečajnih postopkih, postopkih prisilne poravnave in v drugih primerih.

»Beseda je nanesla tudi na vlogo inšpekcije dela. Bizjak je menil, da imajo delovni inšpektorji premajhna pooblastila. S tem se nisem strinjala, pač pa sem mu s primeri iz naše regije prikazala, da imajo delovni inšpektorji precej pooblastil, ki pa si jih žal ne upajo uporabljati,« pravi Jurakova. »Še najbolj žalostno pa je, da država neučinkovito delo delovnih inšpektorjev mirno gleda in ne ukrepa. Očitno državi ustreza, da je tako.«

»Po izčrpnem pogovoru, na katerem sva z Metko Roksanđič varuhu človekovih pravic postregli s številnimi informacijami o našem delu, je Ivan Bizjak dejal, da visoko ceni delo sindikatov pri varovanju človekovih pravic. Izrazil je prepričanje, da bi bilo koristno, če bi se večkrat srečal s predstavniki sindikatov.«

»O kršitvah človekovih pravic, s katerimi se zelo pogosto srečujemo, bomo varuha človekovih pravic tudi v prihodnje obveščali,« je sklenila Branka Jurak.

T. K.

Sindikalna lista

Prvi del

september 1995
SIT

1. Dnevnice

- cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500
- polovična dnevnic (nad 8 do 12. uri odsotnosti) 1.750
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem) 1.218

2. Kilometrini (od 7. 6. 95 dalje) 23,00

3. Ločeno življenje 41.262

4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano 10.318

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje april-junij 95 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 66.326 SIT

1. Jubilejne nagrade

- za 10 let 33.163,00
- za 20 let 49.744,50
- za 30 let 66.326,00

2. Nagrada ob upokojitvi 198.978,00

3. Solidarnostne pomoči 66.326,00

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Novi tolmačenji

Sekretarka ekonomsko-socialnega sveta Valerija Slivnik-Marc nam je poslala naslednji tolmačenji, ki jih je v zvezi z izvajanjem dogovora o politiki plač in drugih prejemkov zaposlenih v gospodarstvu na svoji zadnji seji sprejel ES:

Tolmačenje št. 18

»Delavec lahko dobi plačo, nižjo od minimalne - to je 45.000 tolarjev bruto -, če ne izpolnjuje določil 5. točke Dogovora. To je v primeru, da ne dosega z akti predvidenih delovnih rezultatov (ne dosega norme), določenih v aktih, ki so bili sprejeti pred uveljavitvijo Dogovora.«

Tolmačenje št. 19

Dopolni se tolmačenje št. 5, in sicer tako, da se na koncu drugega odstavka doda besedilo, ki se glasi:

»povečanje za dodatek za delovno dobo v višini 0,5% od osnovne plače za vsako izpolnjeno leto delovne dobe.«

KAJ DELAJO

V območnih organizacijah

Ljubljana in okolica

Komu mar 142 delovnih mest? (II)

Pod tem naslovom smo v prejšnji številki DE objavili obsežen članek o neverjetnih težavah, ki jih je ljubljanski firmi IMP Črpalka d. d. povzročilo napačno preračunavanje starih dinarjev v Markovičeve in teh potem v tolarje. Za obuditev spomina zato tokrat le toliko, da je zavoljo »tehnične napake« njihov dolg do svojih dveh bivših inovatorjev z 1.389.253,00 starih dinarjev narasel na 67 milijonov 295 tisoč 410 tolarjev ali na vsoto, ki predstavlja vrednost dvanajstih trisobnih stanovanj! In dokler tega dolga ne bodo poravnali, bo njihov bančni račun blokiran...

Kot smo zvedeli po objavi članka, je sodišče spoznalo napako in tako priznalo, da je njihov dolg za dve števili previsok. A s tem težav še ni konec, saj se je odvetnica tožnikov kajpak pritožila na spremenjeno sodbo. Ker ve, da se »črpkarjem« mudi deblokirati njihov bančni račun, jim je bila dolg sicer pripravljen

zmanjšati na 250.000 DEM (okoli 21 milijonov tolarjev), vendar se niso pustili izsiljevati.

Žalostna zgodba se torej nadaljuje...

Zasavje

Na zadnjem mestu - uprava!

Ob »dnevu cementarjev«, o katerem smo obširneje poročali v prejšnji številki DE, je bilo tudi več športnih tekmovanj za pokale sindikata Cementarne Trbovlje, ki jih je »privlačno« organiziral Tone Prišelj, športni referent »z dušo in srcem«.

Po slovesni razglasitvi rezultatov se je začel ples, na katerem so svoje ude dobobra razmicali tudi tisti »cementarji«, ki niso sodelovali v športnih tekmovanjih.

Na odprtem prvenstvu v kegljanju je zmagala ekipa Tovarne kemičnih izdelkov TKI Hrastnik pred Cementarno Trbovlje, SGP Zasavje in IGM Zagorje, na balinarskem turnirju med posameznimi obrati Cementarne pa je bil vrstni red takšen: 1. proizvodnja surovine, 2. obrate vzdrževanja, 3. obrat proizvodnje cementa in 4. uprava. Na tekmovanju v tenisu, kjer je bila udeležba najštevilnejša, pa so slavili - kategorija do 40 let: 1. Dušan Skaličič, 2. Milivoj Radak, 3. Albin Kastelic; nad 40: 1. Rudi Potrpin, 2. Ludvik Jerman, 3. Alojz Jesih. Med dvojicami sta bila najboljša Janez Magister in Zlatko Bukovec, ki sta v finalu premagala par Milivoj Radak - Anton Prišelj.

D. K.

sindikalni

BIVŠI DELAVCI ČEVLJARSTVA OVADILI STEČAJNEGA UPRAVITELJA

Bivši delavci Čevljarstva v Kidričevem, ki že tretji teden zasedajo upravne prostore podjetja, so Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ptujju poslali tri kazenske ovadbe.

Stečajnega upravitelja Ignaca Mariniča so ovadili zaradi suma, da je pred letom dni podal "krivo kazensko ovadbo zoper neznane storilca zaradi izginotja reprodromateriala v vrednosti okoli milijon tolarjev in gotovih izdelkov v vrednosti okoli 700 tisoč tolarjev, čeprav je vedel, da je material v podjetju, vendar se ni knjižil zaradi manipulacij pri prikazovanju prihodka Čevljarstva". Prav tako so stavekajoči Mariniča ovadili, ker naj bi dal na "Okrajnem sodišču v Ptujju lažno sporočilo, da se je toženec Milan Krušič (podpredsednik Neodvisnih sindikatov v podjetju) nasilno obnašal, zaradi česar je sodišče izdalo začasno odredbo (o tem, da morajo bivši delavci zapustiti zasedeno podjetje)". Stavkajoči delavci so tožilstvu ovadili tudi Lidijo Šalamun, in sicer zaradi suma, da je kot zapisničarka na zboru delavcev Čevljarstva 24. junija lani sestavila lažen zapisnik, ki je bil podlaga za uvedbo stečaja podjetja. V njem naj bi zapisala, da je za uvedbo stečajnega postopka glasovalo 25 delavcev, dejansko pa naj bi za stečaj glasovalo samo 17 delavcev.

Okrožnemu sodišču v Ptujju pa je 15 bivših delavcev Čevljarstva predlagalo odstavitev stečajnega upravitelja Ignaca Mariniča po 82. členu zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Pri tem se sklicujejo na zakonsko določilo, da spadajo delavci upniki in njihov Neodvisni sindikat v krog zainteresiranih oseb, ki imajo pravico predlagati odstavitev stečajnega upravitelja. V obrazložitvi navajajo celo vrsto obtožb

na račun stečajnega upravitelja, ki naj bi med drugim dal Nadi Jurančič navodilo za zaprtje podjetja, še predno je uradno nastopil dolžnost, in s tem delavcem omogočil, da bi preklicali predlog za uvedbo stečajnega postopka. "Kljub pisnemu dogovoru in podpisu le-tega med sodiščem, stečajnim upraviteljem in obema sindikatoma (ZSSS in NSS) ni uspel v enem letu svojega delovanja dodatno zaposliti delavcev članov NSS, ker je v nasprotju s pisnim dogovorom," so delavci navedli v obrazložitvi. "Na osnovi finančnega načrta reorganizacije Čevljarstva obstaja sum, da je zavajal upnike z neresničnimi in nepopolnimi podatki, ker ni bila izvedena bilanca stanja pred uvedbo stečajnega postopka." Stavkajoči prav tako sumijo, da je Marinič odgovoren za domnevne nepravilnosti pri inventuri, javni razpis za direktorja Čevljarstva pa naj bi mimo statuta prilagodil izobrazbi Nade Jurančič.

Stavkajoči so stečajnemu senatu Okrožnega sodišča v Ptujju poslali tudi predlog za razrešitev direktorice Čevljarstva Nade Jurančič, ki jo dolžijo podobnih dejanj kot stečajnega upravitelja. Izražajo tudi sum, da se je Jurančičeva želela s stečajem osebo okoristiti ter da je zavajala policijo, sodišče in javnost.

Ovadbe in predloge sodišču sta v imenu 15 bivših delavcev posredovala pristojnim organom predsednik območnega sveta Neodvisnih sindikatov Slovenije v Ptujju Zdenko Kolar in podpredsednik podružnice Neodvisnih sindikatov v Čevljarstvu Milan Krušič.

Novi tehnik

TOVARNA OBUKVE

V Finalcu že tri mesece brez plač

V zasebnem podjetju za proizvodnjo kovinskega stavbnega pohištva Finalco iz Slovenske Bistrice, ki zaposluje okoli 170 delavcev, se je na začetku tedna zopet začela stavka. Po odločitvi stavkovnega odbora delajo samo tisti delavci, ki morajo končati nujni izvozni posel. Stavkajoči terjajo od direktorja in lastnika Vlada Markeža, ki je Finalco odkupil od republiškega razvojnega sklada, izplačilo junjske, julijske in avgustovske plače ter regres za letni dopust. Po besedah predsednika SKEI in stavkovnega odbora Antona Perhava so doslej delavci velikokrat verjeli obljubam in začasno prekinili stavko, sedaj pa bodo morali vztrajati do konca, saj brez plač preprosto ne morejo več preživljati sebe in svojih družin.

Absurdno pri vsem tem pa je, da ima Finalco veliko dela in da je v slovenjebistriški občini za Impolom drugi največji izvoznik. Podjetje, ki ima letno realizacijo okoli 20 milijonov mark, ima težave zaradi tega, ker plačila iz Rusije prihajajo neredno, še bolj pa ga pesti finančna nedisciplinarnost na domačem trgu. Finalco bi zato nujno potreboval premostitveni kredit, ki pa ga nikakor ne more dobiti, čeprav mu pri iskanju pomagajo sindikati in občina. Direktor Vlado Markež je ogorčen, ker Finalco ne dobi niti državnih garancij za kredit, čeprav je po letje na novo odprlo več kot 100 delovnih mest. Medtem pa ministrstva dajejo denar neperspektivnim podjetjem, ki odpuščajo delavce.

Če Finalco kmalu ne bo dobil premostitvenega kredita, se lahko znajde v brezizhodnem položaju; ima veliko podpisanih pogodb in dela, proizvodnja pa stoji, ker delavci ne morejo delati več na up.

TK

»Nekatera najbolj pogosta vprašanja z nekaterimi najbolj pogostimi odgovori« je naslov priročne brošure, ki jo je napisala dipl. iur. Lidija Jerkič (na sliki), pravnica SKEI. Ker gre za »teme in dileme«, ki kdaj pa kdaj tako ali drugače zadenejo tudi ob najširši krog našega bralstva, bomo njene odgovore na najpogostejša vprašanja odslej spet objavljali v Sindikalnem zaupniku DE.

Vprašanje:

Kdaj je dovoljeno izreči suspenz in kdo izda sklep?

Odgovor:

V skladu s 95. členom Zakona o delovnih razmerjih je mogoče delavca odstraniti z delovnega

mesta in razporediti na drugo delovno mesto oziroma ga začasno odstraniti z dela in iz organizacije v primeru, da je zoper njega uveden disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti, za katero se v skladu z zakonom izreče prenehanje delovnega razmerja, v primeru neopravičenega izostanka pet zaporednih delovnih dni ali v drugih primerih, določenih s kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom, pod pogojem, da s takšnim ravnanjem neposredno ogroža svoje življenje in zdravje, življenje in zdravje delavcev ali drugih oseb oziroma če ogroža materialna sredstva večje vrednosti ter če bi delavčeva navzočnost na delovnem mestu ogrozila nemoten ali varen potek delovnega procesa ali poslovanja ter delo organov organizacije.

Hkrati z uvedbo suspenza je treba torej začeti tudi disciplinski postopek. Zakon ne opredeljuje rokov za trajanje suspenza (odstranitve) neposredno, temveč le posredno, ko govorimo o času trajanja disciplinskega postopka. Suspenz sme trajati najdlje do dokončne odločitve o delavčevi disciplinski odgovornosti, do prenehanja delovnega razmerja oziroma do prenehanja razlogov, ki so narekovali sprejem sklepa o suspenzu. Če bo v disciplinskem postopku ugotovljeno, da delavec ni storil hujše kršitve delovne obveznosti, bo posledično to pomenilo razveljavitev suspenza in povračilo nastale škode delavcu, zlasti osebnega dohodka.

Opozorim naj še na določbo 69. člena Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. Poslovodni organ ali drug pooblaščen delavec lahko s pisnim nalogom odstrani delavca z delovnega mesta ali iz organizacije s tem, da mora ta nalog v treh

dneh predložiti pristojnemu organu, ki je določen s splošnim aktom oziroma kolektivno pogodbo (navadno disciplinska komisija). Pristojni organ mora o zakonitosti oziroma upravičenosti tega naloga odločiti v 8 dneh (Junij 1992)

Hujše kršitve delovne obveznosti v pravilniku o disciplinski in materialni odgovornosti delavcev

Pogosta pomanjkljivost, ki se pojavlja v splošnem aktu ali v podjetniški kolektivni pogodbi, je, da niso opredeljeni primerni pogoji, zaradi katerih se določena kršitev delovne obveznosti šteje za tako hudo, da je izrek ukrepa prenehanja delovnega razmerja obvezen.

Pravilnik o disciplinski in materialni odgovornosti opredeljuje kršitve delovne obveznosti, za katere se mora izreči ukrep prenehanja delovnega razmerja. 58. člen Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja v zadnjem odstavku določa, da se s splošnim aktom oz. kolektivno pogodbo natančneje določijo okoliščine in pogoji, pod katerimi se kršitve iz prvega odstavka tega člena štejejo za hujšo kršitev delovne obveznosti, za katero se izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja, v skladu z naravo dejavnosti oz. naravo dela, ki ga opravlja posamezni delavec.

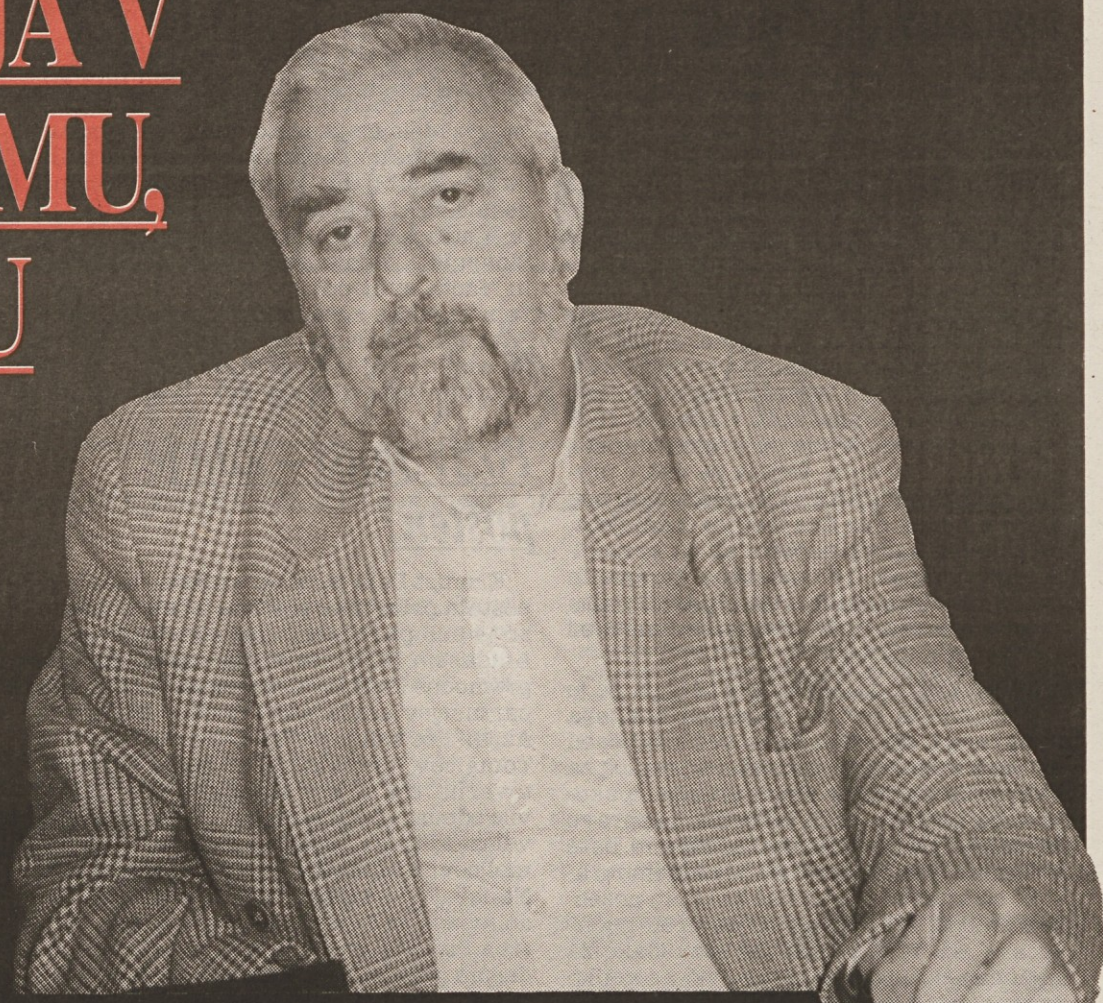
Konkretni pravilnik teh okoliščin in pogojev ne opredeljuje, kršitve pa niso takšne, da bi morale v vsakem primeru pomeniti prenehanje delovnega razmerja. V primeru kršitve neopravičenega izostanka z dela ni nujno, da ima kršitev takšne posledice, ki bi opravičevale izrek najstrožjega disciplinskega ukrepa (lahko jih celo sploh nima). V primeru, da formulacija ostane nesprenjena oz. da se ne opredelijo posamezni primeri in pogoji, ki jih na splošno definira tudi 89. člen Zakona o delovnih razmerjih, bi disciplinska komisija morala delavcu izreči ukrep prenehanja delovnega razmerja, ne glede na nastale posledice in tudi ne glede na nastalo škodo. Taka opredelitev zato ni v skladu z zakonom. Predvsem je nujno opredeliti, kaj se šteje za večjo materialno škodo. (Junij 1993)

Stane Boštjančič,
dosedanji
pomočnik
direktorja Planike
in novoimenovani
tožilec v
Kranju,
pravi:

VSAK KARJERIST BI BIL RAD ŽRTEV PREGANJANJA V PREJŠNJEM REŽIMU, KADAR BI SE MU UTEGNILO SPLAČATI

išel na oblast • V nekdanji mladinski organizaciji je bilo kar precej liberalizma
• V Planiki zaenkrat samo mehka varianta odpuščanja • Neodvisnost z
demagoškimi potezami poskuša povečati članstvo

“V vseh letih službovanja na tožilstvu nisem imel nobenega političnega primera. Zakaj je za Janšo ovira, če je kdo član Združene liste, ne vem, mislim pa, da je prepričan, da kdor ni enakega političnega prepričanja kot on, ne more opravljati določenih funkcij. To samo ponazarja, kaj bi se zgodilo, če bi prišel na oblast. Ljudje z drugačnim političnim prepričanjem ne bi mogli opravljati javnih funkcij • Neodvisni sindikati na veliko razglašajo, z njimi pa tudi socialnodemokratska stranka, da je lastnik firme AFP Polovič bil zaposlen v Planiki. To je čista laž, on nikoli ni bil v službi v Planiki. Tudi podtikanje sorodstvenih vezi s Francem Setincem, kar je ta prizadeto zanikal v javnosti, je za lase privlečeno in zlonamerno. Res pa je Polovič s svojo firmo prevzel vse funkcije zastopanja in prodajanja Adidasa od propadlega Slovenijašporta.”

PANORAMA

ZIDAK ZA TEMELJ NOVEGA EVROPSKEGA DOMA

Ameriška zunanja politika že nekaj časa sledi maksimi, po kateri je najboljša pot za gašenje balkanskega konflikta stabiliziranje tistega, kar se stabilizirati da. Sporočilo, da je Washington zainteresiran za utrjevanje stabilnosti Slovenije - pa četudi gre za deželo, ki jo po velikosti poseka prenekatera ameriška »county« -, je zato vsaj tako pomembno, kot so sporočila o umirjanju odnosov med Makedonijo in Grčijo, umirjanju, za katerim skorajda ni moč spregledati ameriške roke. Gre za vpliv, ki ga v sedanjih razmerah brez dvoma lahko ocenimo za blagodejnega in v zvezi s katerim si je treba želeli dvoje: prvič, da bi prešel tudi reševanje odprtih zadev, ki jih ima Slovenija s sosedi in zlasti z Italijo; in drugič, da bo oskubljeni in z vseh vetrov zneseni zunanjepolitični aparat slovenske vlade to novo ameriško zanimanje sposoben učinkovito uporabiti.

KO BEDAKI POSTANEJO PRVAKI

“In na koncu še tisto največje nerazumevanje, ki smo mu priča zadnje dni, ko se starejši med seboj prepirajo na račun mlajše generacije. Za univerzalni otroški dodatek gre. Ta isti parlament, katerega poslanci in njihove politične stranke se danes prepirajo o uveljavljanju univerzalnega otroškega dodatka, so zakon sprejeli v letu 1994. Takrat so ugotovili, da zaradi premalo denarja v državni blagajni tega ni moč uveljaviti takoj, temveč šele čez dve leti, ko bo ugodnejša finančna situacija. Danes, dve leti kasneje pa poskušajo požreti svojo lastno besedo z argumentom nerazumevanja.”

Petrol je izbral kombinacijo lastninjenja s čimbolj razpršenim lastništvom

»NAŠA IZBIRA CENILCA NI BILA USMERJENA V ŽELJO PO ZMANŠANJU VREDNOSTI PETROLA«

Tako pravi generalni direktor Petrola Franc Premk ob takšnih podtikanjih v javnosti • V začetku prihodnjega meseca javnega prodaja Petrolovih delnic • Pričakujejo med 25 000 do 30 000 prihodnjih lastnikov Petrola • Omejen odkup delnic za tuje družbe • V Petrolu so na pohodu mladi in ambiciozni ljudje

Naš ocenjevalec slovenske politične scene daje PALEC DOL POPULISTU ERNESTU HUJSU, glavnemu direktorju mariborskega Primata, ki nas je te dni poučil, da je tolar ena sama prevara, kajti za svoje podjetje ve le dva podatka v tolarjih;

PALEC GOR PREPROSTEŽU dr. JANEZU POTOČNIKU, ki je dal Hujsu zaslužen lekcijo iz ekonomske abecede s preprostim pojasnilom: še pred nekaj leti so številni še isti dan, kaj dan, še isto uro hiteli svojo plačo zamenjat v marke, da ja ne bi bili na zgubi.

Stane Boštjančič, dosedanji pomočnik direktorja Planike in novoimenovani tožilec v Kranju, pravi

VSAK KARIERIST BI BIL RAD ŽRTEV PREGANJANJA V PREJŠNJEM REŽIMU, KADAR BI SE MU UTEGNILO SPLAČATI

Funkcije bom odložil, prepričanja ne • Janševo ravnanje ponazarja, kaj bi se zgodilo, če bi prišel na oblast • V nekdanji mladinski organizaciji je bilo kar precej liberalizma • V Planiki zaenkrat samo mehka varianta odpuščanja • Neodvisnost z demagoškimi potezami poskuša povečati članstvo

Panorama: Za začetek se kar samo ponuja vprašanje o vaši »grdi komunistični preteklosti«, ki vam jo očitajo socialdemokrati s predsednikom Janšo na čelu zaradi vašega imenovanja za okrožnega javnega tožilca v Kranju.

Boštjančič: V Kranju sem zadnja leta predsednik Združene liste, počenjam pač vse, kar mora počenjati predsednik katere koli stranke v občinskem okviru. Gre za oblikovanje strankine politike, načrtovanje in izvajanje dogovorjene politike, sodelovanje z drugimi strankami. Sem tudi član mestnega sveta in tam zastopam strankino politiko. S mojim imenovanjem za tožilca seveda vse te funkcije odpadejo. Ustava ne dovoljuje združevanja tožilske funkcije s funkcijami v oblastnih organih in forumih strank. S tem ko bom prevzel tožilsko funkcijo, bo mojega aktivnega političnega udejstvovanja konec. To pa seveda ne pomeni, da bom spremenil politično prepričanje.

Panorama: Kako pa je s tožilci, so lahko člani strank?

Boštjančič: Lahko. Samo člani vodstev ne smejo biti.

Panorama: Vendar je v vrhu institucije, v katero se po dolgih letih vračate, nekdo, ki ima zelo jasno politično prepričanje in je diametralno nasprotno od vašega. Sodite, da to utegne oteževati vaše delo? So v javnem tožilstvu še obvezna navodila?

Boštjančič: Mislite tožilca Drobniča. Obveznih navodil ni več. Tožilec je pri svojem delu samostojen in samostojno rešuje spise. Tožilsko delo mora potekati v strokovnih okvirih, če pa bo kdorkoli hotel name politično vplivati na tožilski funkciji, bo naletel na kratko. Pri meni to ni bilo mogoče niti prej, moram pa reči, da nihče tudi poskušal ni. Stroka je stroka, politika pa politika, in to sem v življenju vedno ločil.

Panorama: Funkcija tožilca vam ni neznan, bili ste že javni tožilec v Kranju?

Boštjančič: Da, bil sem občinski javni tožilec.

Panorama: Pa ste kot občinski javni tožilec naredili kaj takega, da si Janša upravičeno jemlje čas in vas napada?

Boštjančič: Nikakor. Občinski javni tožilec sploh ni bil pristojen za tako imenovane politične delikte. Za te stvari so bile predpisane tolikšne kazni, da je bila to pristojnost okrožnega tožilca. V vseh letih službovanja na tožilstvu nisem imel nobenega političnega primera. Zakaj je za Janšo ovira, če je kdo član Združene liste, ne vem, mislim pa, da je prepričan, da kdor ni enakega političnega prepričanja kot on, ne more opravljati določenih funkcij. To samo ponazarja, kaj bi se zgodilo, če bi prišel na oblast. Ljudje z drugačnim političnim prepričanjem ne bi mogli opravljati javnih funkcij.

Panorama: Imate v Kranju kake posebne spore s socialnimi demokrati na strankarski ravni?

Boštjančič: Ne, nimamo sporov. Tudi v mestnem svetu se malokrat soočamo. Na vladi je koalicija socialdemokratov, liberalno demokratske stranke in krščanskih demokratov. To ni posebej trdna koalicija, vendar se tam, kjer je potrebna dvotretjinska večina, najdejo skupaj. Končno je s socialdemokrati tudi težko imeti kake posebne probleme, saj je predsednik mestnega sveta zelo nedejaven. Na razne nezakonitosti, ki jih počenja župan Gros, sploh ne reagira. S človekom, ki ni dejaven, je sploh težko priti v delovni konflikt.

Panorama: In kdo je to?

Boštjančič: To je Grims, sedanji glavni tajnik Janševe stranke, po novem pa vodja njenega volilnega štaba.

Panorama: Nekje sem prebral, da je škoda, da zapuščate mestni svet, ker ne bo več vedno zabavnih spopadov s županom Grosom.

Boštjančič: Sam na župana gledam zelo pragmatično. Moram reči, da sem se v mestnem svetu tudi kdaj strinjal z njim, tudi ob drugih priložnostih je bilo tako, če se mi je zdelo, da ima prav. Pri stvarih, za katere mislim, da svoja pooblastila prekoračuje, pa nujno pride do razlik. Ne vem, morda je pri ljudeh malo pretiran konflikt Gros: Boštjančič. Res piševa eden o drugem že od časa pred prvimi večstrankarskimi volitvami, vendar sam nikoli ne napadam njega osebno; mislim, da osebne zadeve ne spadajo v politiko.

Panorama: Ali to pomeni, da gresta kdaj skupaj na kozarček?

Boštjančič: To ne, saj tudi z drugimi ne hodim na pijačo, pa to ne pomeni, da smo skregani. Sva pa bila že dostikrat v istem krogu, v isti družbi in se ne izogibava drug drugega. Zelo intimnih pogovorov pa doslej še nikoli nisva imela. Politično se konceptualno razhajava. Mislim, da dela večkrat v nasprotju s predpisi in to tudi utemeljim. Tega zanj ne bi mogel trditi.

Panorama: Vendar župan Gros uživa podporo med volivci, končno je bil znova izvoljen za župana.

Boštjančič: To je kar malo težko razumljivo, vendar sodim, da so ga izvolili tisti volivci, ki na volitve niso prišli. V drugem krogu volitev za župana, v katerem se je pomeril s kandidatom liberalno demokratske stranke, je bila velika abstinenca, udeležba je bila manjša od 50 odstotkov, in Gros je dobil večino teh glasov. Očitno so se ljudje odločili za človeka, ki ga poznajo, proti človeku, ki ga premalo poznajo. Dejstvo pa je, da je bil izvoljen popolnoma zakonito, je župan, in to je treba spoštovati.

Panorama: Tudi Združena lista je imela svojega kandidata. Ali tudi zanj velja, da je premalo poznan med občani?

Boštjančič: To je bil Štefan Kadojčič, profesor na fakulteti za organizacijske vede.

političnega ozadja ni, čeprav mislim, da je njemu kar hudo, da ga ni. Godilo bi mu, če bi lahko govoril, da je bil politični zapornik; to bi bil močan argument v volilnih bitkah, češ mene so že včasih preganjali.

Panorama: Danes si marsikdo od novodobnih strankarskih politikov želi, da bi se lahko bahal s preganjanjem v prejšnjem režimu in razglašal za disidenta.

Boštjančič: Vsak karierist bi bil rad žrtev takrat, kadar bi se mu to utegnulo splačati. To ni nobena slovenska posebnost, čeprav je tega pri nas veliko. Kar nekaj jih poznam, ki bi bili radi žrtve, poznam pa kar nekaj takih, ki bi upravičeno opozarjali na dejanske krivice, ki so se jim dogajale, pa jim je pod častjo, da bi se primerjali s kvazi žrtvami.

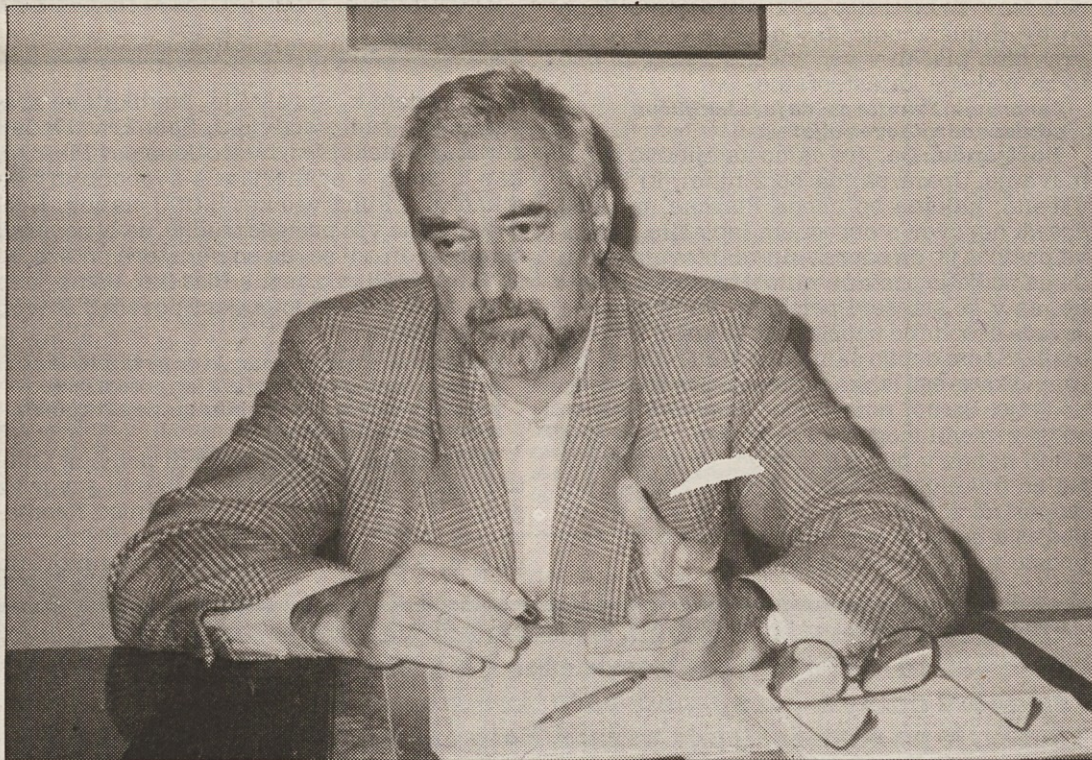
Panorama: Malo sva se oddaljila. Vrniva se h »grozovitostim«, ki ste jih počeli včasih. Omenili ste, da ste bili tožilec, omenili ste delo v Združeni listi, znano je, da dlake na jeziku res nikoli niste imeli, nam lahko še naštejete dejavnosti, s katerimi ste se včasih ukvarjali?

Boštjančič: Dolgo sem delal v mladinski organizaciji. Bil sem v predsedstvu Zveze mladine Slovenije, bil sem tudi sekretar Zveze mladine Jugoslavije. Zanimivo je, da sem se po tej funkciji vrnil nazaj v stroko, to je bil moj edini izlet v profesionalno politiko. Že ko sem sprjel to funkcijo, sem postavil pogoje, da se vrnem na občinsko tožilstvo v Kranju

nosilci morali, vsaj začasno, zapustiti politiko, je bilo veliko liberalnih idej, ki so odstopale od prevladujoče politike, pa tega danes nihče noče priznati. Tudi za te ljudi velja, da se ne trkajo toliko po prsih kot nove zvezde demokracije.

Boštjančič: V mladinski organizaciji je bilo kar precej liberalizma. Postavljali smo celo tezo, da bi bila mladinska organizacija lahko samostojna stranka, glede na specifične interese in položaj članov v družbi. Zaradi tega so nas dostikrat kritizirali. Nikoli nisem čutil,

“Vsak karierist bi bil rad žrtev takrat, kadar bi se mu to utegnulo splačati. To ni nobena slovenska posebnost, čeprav je tega pri nas veliko. Kar nekaj jih poznam, ki bi bili radi žrtve, poznam pa kar nekaj takih, ki bi upravičeno opozarjali na dejanske krivice, ki so se jim dogajale, pa jim je pod častjo, da bi se primerjali s kvazi žrtvami.”

Mislim, da tudi zanj velja, da ga ljudje niso dosti poznali. Tudi to je eden razlogov, da ni dobil zadosti glasov. Zanimivo pa je, da je kandidat krščanskodemokratske stranke, ki je bil v prejšnjem mandatu predsednik občinskega izvršnega sveta, Peter Orehar, dobil manj glasov kot naš kandidat.

Panorama: Če se prav spominimo, ste imeli z Grosom nekaj opraviti tudi na vašem strokovnem področju, pa vam zdaj očitajo politične dimenzije tega?

Boštjančič: Tega je že dolgo let. Takrat sem bil na tožilstvu in Gros je storil kaznivo dejanje ogrožanja javnega prometa, delikt torej, ki povsod po svetu spada med klasične delikte in nima nobene povezave s politikom. Bil je pač obsojen, dobil je nepogojno kazen, mislim, da je mesec in pol odslužil, potem pa je bil pogojno izpuščen. To je vsa zgodba. Nobenega

in tako se je zgodilo. Nekatere je to presenetilo, meni pa se je zdelo normalno. Povedati moram, da sem se v mladinski organizaciji odlično počutil, zaradi sodelavcev, zaradi splošnega vzdušja. Še danes, ko je moja generacija že čez petdeset, še vedno obujamo spomine na takratna leta in delo.

Panorama: Politično pa ste se še naprej udejevovali?

Boštjančič: Tudi v Kranju je, takó kot drugod, v Zvezi komunistov in njenih naslednicah prišlo do zamenjave generacij; prišli smo tisti, ki smo imeli že poprej približno enake in drugačne poglede od prevladujočih. To so bili pogledi, ki jih je izražal liberalni del Zveze komunistov.

Panorama: V dejavnosti takratne Zveze mladine, še preden se je ta preimenovala v Zvezo socialistične mladine in so nekateri

da bi bila mladinska organizacija avtomatično transmisija partije, ne v občini, ne na ravni republike. Spomnim se časov, ko smo mladi v Kranju formirali listo svojih kandidatov v občinsko skupščino, šli na zbere volivcev in ljudi pridobili, da so v skupščino izvolili kar pet, šest mladih. Spomnim se tudi časov, ko sem bil še predsednik študentov v Kranju, ko smo povabili na svoje večere na primer Edvarda Kocbeka in se pogovarjali z njim. Končno je v okviru kranjskega kluba študentov delovala grupa OHO - Marko Pogačnik, Marjan Ciglič, Iztok Geister. Hočem povedati, da je bilo navzlic današnjemu prikazovanju, za kako trd sistem je šlo, veliko mogoče narediti. Vsega seveda ne, toda če si imel voljo in odločnost je bilo mogoče narediti marsikaj. Kritike so bile, posebnih pritiskov in groženj pa se ne spominjam.

Panorama: Prekinil sem vas pri pripovedovanju o kadrovski prenovi Zveze komunistov.

Boštjančič: Zame je bil to normalen prehod. Zmagal je liberalni koncept in zagovorniki tršega koncepta so se morali posloviti, eni prej, drugi kasneje. Zdaj že mi odhajamo, gre za normalno obnavljanje stranke. Tudi odnosi so se zelo liberalizirali, mlajši člani za demokratični centralizem skoraj slišali niso. Sestop Zveze komunistov z oblasti se je v glavih mlajših članov že dolgo pripravljalo. To je bila generacija, ki je že takrat gledala na stvari drugače kot uradna ZK, in bilo je le vprašanje časa, kdaj bo ta opcija širše prodrla.

Panorama: Na kakšno strukturo se v vaši občini opira Združena lista, kdo so vaši člani in potencialni volivci?

Boštjančič: Če bi bila članarina kriterij, bi rekel, da imamo okoli tisoč članov. Glasuje jih ustrezno več. Struktura je zelo pisana, od delavcev do intelektualcev, pa srednji sloj. Povedati pa moram, da gotovo prevladuje struktura starejših. Mladih je premalo, čeprav imamo v občini mladi forum. Ta je precej aktiven in uspešen, v njem se zbira kakih štiri-deset ljudi, imamo tudi ženski forum. Glavna strategija našega pridobivanja članov je usmerjena na mladi forum. Ta je v svojih akcijah samostojen, mi zagotavljamo samo pokritje stroškov njihovega delovanja. Mi lahko mladim veliko govorimo o svojih pogledih, toda vprašanje je, ali jih to zanima. Mladi pa se med seboj poznajo in vedo, kaj je najbolj zanimivo. Zadovoljni smo, če uspe akcija, ki jo pripravi deset ljudi iz mladega foruma, zraven pa pride sto drugih mladih. Ni pomembno, da to niso naši člani, saj konec koncev tudi ti v mladem forumu niso. Vsako leto imamo tudi v Marindolu zabavno izobraževalni center,

Nadaljevanje na naslednji strani

“V drugem krogu volitev za župana, v katerem se je pomeril s kandidatom liberalno demokratske stranke, je bila velika abstinenca, udeležba je bila manjša od 50 odstotkov, in Gros je dobil večino teh glasov. Očitno so se ljudje odločili za človeka, ki ga poznajo, proti človeku, ki ga premalo poznajo. Dejstvo pa je, da je bil izvoljen popolnoma zakonito, je župan, in to je treba spoštovati.”

Petrol je izbral kombinacijo lastninjenja s čimbolj razpršenim lastništvom

»NAŠA IZBIRA CENILCA NI BILA USMERJENA V ŽELJO PO ZMANŠANJU VREDNOSTI PETROLA«

Tako pravi generalni direktor Petrola Franc Premk ob takšnih podtikanjih v javnosti • V začetku prihodnjega meseca javnega prodaja Petrolovih delnic • Pričakujejo med 25 000 do 30 000 prihodnjih lastnikov Petrola • Omejen odkup delnic za tuje družbe • V Petrolu so na pohodu mladi in ambiciozni ljudje

Petrol bo v začetku prihodnjega meseca začel javno prodajati svoje delnice: del jih bo zamenjal za certifikate, del pa prodal za gotovino. Prva faza lastninjenja v Petrolu, ki vključuje interno razdelitev in notranji odkup, se je že začela in naj bi bila sklenjena konec tega meseca.

Dvajset odstotkov ali 350.128 navadnih delnic so namenili interni razdelitvi, kjer lahko sodelujejo zaposleni, njihovi ožji družinski člani, upokojnenci in vsi bivši zaposleni Petrola, vrh tega pa tudi delavci tistih družb, ki so s Petrolom kapitalsko povezane. Gre za družbe ali podjetja. Instalacija Koper, Petrol Zemljski plin, TIB Terminal iz Ilirske Bistrice in Nafta Lendava.

Nadaljnjih 15 odstotkov ali 262.596 delnic je namenjenih za notranji odkup, kjer lahko sodelujejo samo zaposleni v Petrolu in njenih družbah, ne pa tudi družinski članizaposlenih. Nominalna vrednost posamezne Petrolove delnice je 6.000 tolarjev. Njena dejanska prodajna vrednost v interni razdelitvi znaša 8.938 tolarjev, pri notranjem odkupu pa jo je mogoče kupiti z vštetim 800-odstotnim popustom za 6.800 tolarjev. Interni razdelitvi bodo namenjene delnice v vrednosti 2,1 milijarde tolarjev, notranjemu odkupu pa delnice v vrednosti 1,5 milijarde tolarjev.

V postopku javne prodaje delnic, ki se bo začela v začetku oktobra, bo Petrol ponudil kar 65 odstotkov kapitala. Namesto obveznega 40-odstotnega deleža lastništva nameravajo na razvojni, pokojninski in odškodninski sklad prenesti kupnino. Ta odločitev podjetja temelji tudi na uresničevanju dolgoročne vizije Petrola, ki naj bi s čimbolj razpršenim lastništvom postal slovenska naftna družba v lasti vseh Slovencev. 700.257 delnic, ki po zakonu pripadajo skladom, bodo lahko za gotovino kupili državljani in zainteresirana podjetja, pri čemer je zgornja omejitev nakupa šest tisoč delnic. Prodajna cena delnic za gotovino pa bo ob upoštevanju revalorizacije znašala dobrih 15 tisoč tolarjev.

Preostala četrtina premoženja Petrola, kar pomeni 437.660 delnic, pa bo namenjena zamenjavi za certifikate. Prodajna cena tovrstnih delnic bo znašala deset tisoč tolarjev. To pomeni, da bo treba zbrati za več kot 4,3 milijarde tolarjev certifikatov. Gotovina, namenjena vsem trem skladom, bo znašala dobrih 10,5 milijarde tolarjev.

Optimizem

V Petrolu so optimisti. Navedene prodajne vrednosti delnic ocenjujejo za stvarne, vrh tega pa se po rezultatih vseh dosedanjih raziskav uvrščajo med naložbeno najbolj zanimiva slovenska podjetja. Dokaz dosežanje uspešnosti podjetja kažejo tako poslovni rezultati kot tudi odzivi Petrolovih uporabnikov. V vodstvu Petrola menijo, da jih

skorajšnja sprememba lastniške sestave še dodatno zavezuje k ohranjanju vodilnega položaja med slovenskimi podjetji in uresničevanju premissljene razvojne strategije. Samo na ta način bo mogoče zagotoviti, da bo naložba v Petrol varna in dolgoročno donosna, pravijo v vodstvu, kjer so se odločili za kombinacijo načinov lastniškega preoblikovanja. 15,63 odstotkakapitala je v lasti Republike Slovenije, nekaj manj kot polovico odstotka (0,46 odstotka) je v lasti nekdanjih združevalcev sredstev, predmet lastniškega preoblikovanja pa je 83,91 nominiranega kapitala v znesku 10,5 milijarde tolarjev. Skupna vrednost družbenega kapitala Petrola, ki je sestavljena iz nominiranega kapitala in rezerv, znaša 18,6 milijarde tolarjev. Skladno z zakonom so oblikovane rezerve, ki naj bi znašale 6,1 milijarde tolarjev, predmet izdajo 2.086.301 navadnih delnic pa je nominirani kapital podjetja v vrednosti 12,5 milijarde tolarjev.

“Razlika med eno in drugo oceno vrednosti je nastala zato, ker je Viljem Rupnik manj optimistično ocenil prihodnost Petrola, kar trdi še zdaj, prihodnost pa naj bi pokazala, kdo je imel prav. Njegova nižja ocenitev je temeljila na tem, da bo država še naprej nadzirala cene s tega področja in jih določala, vrh tega pa naj bi se po njegovem do leta 2000 spremenila tudi cena sodčka nafte. Drugi pa so ocenjevali, naj bi se ta cena ne kdove koliko povzpela nad 18 dolarjev za sodček nafte.”

Program lastniškega preoblikovanja Petrola je Agencija za restrukturiranje in privatizacijo odobrila 16. avgusta letos. Tako vodstvo Petrola kot tudi državljani, ki so zainteresirani za nakup Petrolovih delnic in zamenjavo s certifikati, so to odobritev pričakovali nekoliko prej. Priprave na lastniško preoblikovanje so tekle približno dve leti, v tem času pa je bilo tudi nekaj zapletov, ki so ta proces nekoliko zavlekli. Najprej se je zapletlo pri določanju vrednosti Petrola. Prvotni cenilec prof. dr. Viljem Rupnik jo je sprva ocenil na 272 milijonov nemških mark, kar se je agenciji zdel prenek znesek, zato so naročili superrevizijo. Pri tej je bila vrednost ocenjena na 337 milijonov mark ali 65 milijonov več kot pri prvotni cenitvi. Prav zavoljo prvotne cenitve Petrola je agencija prof. dr. Viljemu Rupniku odvzela licenco, predtem pa je že dobil opomin za neko drugo cenitev.

“Na zahtevo agencije smo predlagali revizorski hiši, naj pregleda naši firmi v tujini, in sicer na Dunaju in Cipru, in pregleda vse tisto, kar je agencijo zanimalo,” je povedal generalni direktor Petrola Franc Premk. “Naša nesrečna izbira cenilca, ki je ocenil vrednost Petrola, zagotovo ni bila v ničemer usmerjena v kakršnokoli željo po zmanjšanju vrednosti Petrola. Mislim, da je prof. dr. Viljem Rupnik tisti, ki je vzgajal veliko ekonomistov. O njegovi strokovnosti nisimo dvomili, ko smo se odločili zanj, vrh tega pa je dobil od agencije za restrukturiranje in privatizacijo tudi soglasje za svoje ocenjevalsko delo.”

Razlika v ocenah vrednosti

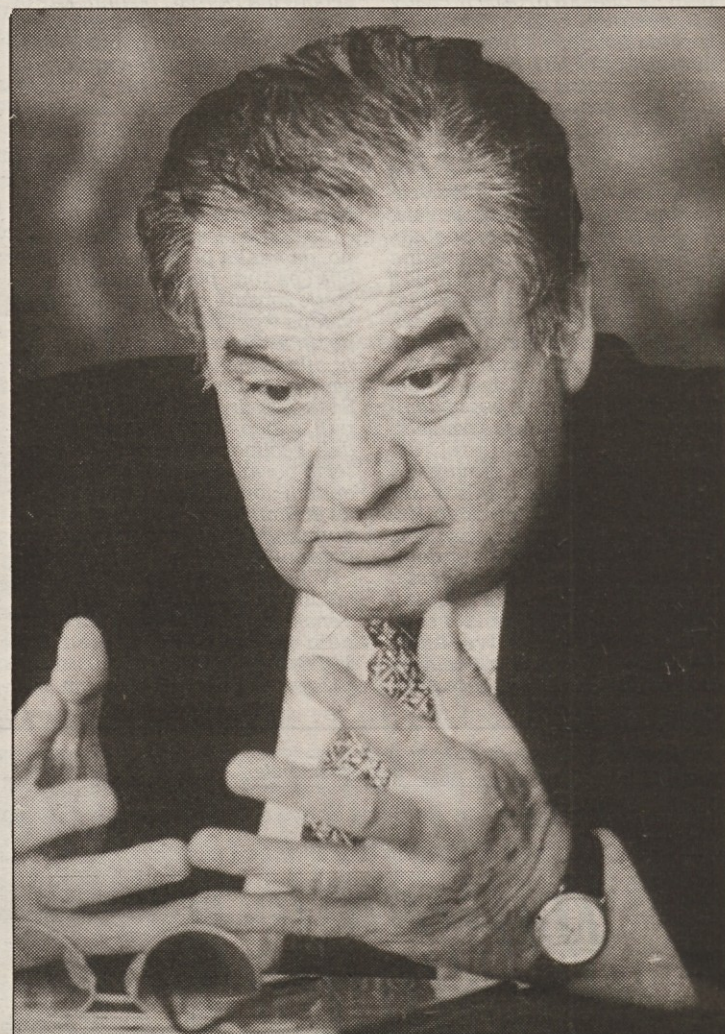
Razlika med eno in drugo oceno vrednosti je nastala zato, ker je Viljem Rupnik manj optimistično ocenil prihodnost Petrola, kar trdi še zdaj, prihodnost pa naj bi pokazala, kdo je imel prav. Njegova nižja ocenitev je temeljila na tem, da bo država še naprej nadzirala cene s tega področja in jih določala, vrh tega pa naj bi se po njegovem do leta 2000 spremenila tudi cena sodčka nafte. Drugi pa so ocenjevali, naj bi se ta cena ne kdove koliko povzpela nad 18 dolarjev za sodček nafte. Ali se bo ta napoved uresničila ali ne, je vprašanje. Vrednost osnovnega kapitala Petrole družbe na Cipru znaša po nekaterih ocenah 2,4 milijona dolarjev, novi cenilci pa so ocenili, da znaša 20 milijonov mark. To naj bi bila poštena tržna vrednost, vendar Franc Premk dvomi, da bi to njihovo firmo na Cipru, kjer je njeno delo povezano predvsem s Petrolom lahko prodali za tolikšen denar.

oblikovanja razmišlja o prihodnosti in tem, kako pritegniti bodoče kupce in jih nekako povezati s Petrolom.

Na en milijon mark omejena prodaja delnic

Seveda bi bilo mogoče razmišljati tudi v tej smeri, ali Petrol v prihodnje računa na težke trenutke ali morebitne hude težave. Ko smo postavili tovrstno vprašanje, je njegov generalni direktor odgovoril, da na kaj takega ne računajo. Računajo pa na podporo delničarjev predvsem v obliki stalnega sodelovanja, kot se je to dogajalo pri avstrijski naftni družbi. Delničarjev pa, tako zagotavljajo, ne bodo razočarali. Od njih seveda pričakujejo, da bodo še naprej kupovali bencin in vse drugo, kar je bil eden od trdnjših razlogov, zakaj so se odločili za razpršeno lastništvo.

Že pred začetkom javne prodaje delnic, so v Petrolu pove-

Generalni direktor Petrola Franc Premk

jim je pomemben predvsem partnerski odnos. Teh poslovnih partnerjev, če upoštevamo tudi zasebne fizične osebe, pa je okrog štiri tisoč, s katerimi želijo tudi na takšnih temeljih usklajevati poslovne in kapitalske odnose.

V Petrolu morebiti s pridihom idiličnosti ocenjujejo pogovore ali pogajanja z vlado, kolikšen naj bi bil njen delež v njem, vendar je resnica predvsem, da pogajanja niso bila preprosta. Po nekaterih ocenah so bila trda, vendar korektna, in so tako eni in drugi udeleženci razgrinjali svoje argumente. V javnosti pa se je kdaj pa kdaj pojavilo mnenje kakšnega politika o tem, da bi kazalo Petrol v celoti poddrža-

vi. Prav tako so bili različni pogledi na to, kakšen naj bo lastniški delež države v Petrolu. Po pogajanjih so se odločili, da je lastniški delež države 15,63 odstotka. Je to veliko ali malo? “Mi ocenjujemo, da je to za državo zanimiv del. Vrh tega pa slišimo, da se pripravljajo zakon, ki bi državi omogočil, da bi tudi ta delež prodala in si zagotovila nekakšen veto z zlato delnico, ko bi šlo za pomembnejše odločitve, ki bi bile povezane z razvojem, organizacijo in kadrovske politike slovenske naftne družbe,” pravi Franc Premk. Njegov pogled sega tako daleč, da razmišlja celo o tem, da bo država s prodajo svojega deleža celo zaslužila, vrh tega pa si bo zagotovila možnost vplivanja na vitalne odločitve olastninjenega podjetja.

Nekatere druge poglede, ki bi hoteli večji del Petrolove pogače prenesti v državne jasi, pa zavračajo s tem, da je v zakonu o gospodarskih družbah nedvoumno zapisano, kdaj je lahko država stoodstovni lastnik in kdaj to ne more biti. Eno od temeljnih meril pa je seveda denar, ki ga je v preteklosti vložila v podjetje. Ko so temeljito preučili ta zakon, so v Petrolu ugotovili, da od države niso kdove koliko dobili, čeprav ne zanikajo, da jim ta ne bi posredno ali neposredno zagotovila takšnega položaja v državi, kot ga zdaj imajo. Seveda pa je takšen prispevek države v preteklosti težko ovredniti ali ga celo opremiti z oprijemljivimi številkami. Kakorkoli že, lastniški delež države v Petrolu je po pogajanjih 15,63 odstotka.

Petrol, Nafta, država

Če morebiti kdo ne bi bil s tem zadovoljen, pa v Petrolu omenjajo tudi dobro sodelovanje med državo in njim pri urejanju razmer v Nafti Lendava, kar bi kazalo upoštevati, čeprav tega ni mogoče povezovati z državnim lastniškim deležem v Petrolu. Po mnenju generalnega direktorja Franca Premka je to me-

dali, da je zanje dobrodošel vsak poslovni partner, ki lahko kaj prispeva ali odkupi kakšno delnico. Zanje ni toliko pomemben znesek ali število odkupljenih delnic, kajti prodajo delnic so omejili na milijon mark, ampak

Struktura osnovnega kapitala podjetja

Republika Slovenija: 15,63 ali 1,9 milijarde tolarjev
Nekdanji združevalci sredstev: 0,46 odstotka ali 57,7 milijona tolarjev
Družbeni kapital: 83,91 odstotka ali 10,5 milijarde tolarjev

Predvidena bodoča lastniška sestava Petrola

Republika Slovenija: 15,63 odstotka
Nekdanji združevalci sredstev: 0,46 odstotka
Upravičenci iz interne razdelitve in notranjega odkupa: 29,37 odstotka
Kupci na podlagi javne prodaje: 54,54 odstotka

Prodajna vrednost delnic

Notranji odkup - 6.800 tolarjev (s 50-odstotnim popustom)
Interna razdelitev: 8.938 tolarjev
Javna prodaja (certifikati): 10.000 tolarjev
Javna prodaja (gotovina): dobrih 15.000 tolarjev

Delitev družbenega kapitala

Interna razdelitev: 20 odstotkov ali 2,1 milijarde SIT ali 350.128 delnic
Notranji odkup: 15 odstotkov ali 1,5 milijarde SIT ali 262.596 delnic
Javna prodaja (certifikati): 25 odstotkov ali 2,6 milijarde SIT ali 437.660 delnic
Javna prodaja (gotovina): 40 odstotkov ali 4,2 milijarde SIT ali 700.257 delnic

tanje hrušk in jabolk v košaro. Nafta Lendava si je v preteklosti za tovarno metanola nakopičila 15 milijonov dolarjev dolgov, ki jih je treba odplačati. V Petrolu celo menijo, da so državo odrešili velikega bremena, s tem da je 800 tamkajšnjih delavcev zaposlenih, ker so se lani ob tem času lotili urejanja razmer v Nafti. Država pa tudi ni bežala pred svojo odgovornostjo, ker je 45-odstotni lastnik Naftne Lendava.

Petrol z 2900 zaposlenimi in 75-odstotnim deležem na slovenskem trgu pri prodaji naftnih derivatov se je na svoji poti lastninskega preoblikovanja odločil, kupnino skladov poravnati v gotovini. Čeprav to ni močno razširjeno, so se v Petrolu za takšno odločilo pot bržčas zato, ker so prepričani, da bodo ta delež tudi prodali za gotovino. Skladom bodo raje izplačali gotovino, da jih ne bodo mogli "držati" za vrat pri njihovem nadaljnjem upravljanju. Po pogovorih s predstavnikami skladov so ugotovili, da bi ti radi imeli denar in hkrati ne bi hoteli iz rok izpustiti pravice do upravljanja Petrola. Ne glede na to so v Petrolu pretehtali, da je skladom kljub vsemu bolj pri srcu denar, in so se odločili za takšno potezo. Nanjo skladi do zdaj niso reagirali, kar najbrž kaže, da je takšna poteza tudi njim ugajala, saj pri tekočem poslovanju potrebujejo tudi precej gotovine.

V Petrolu so prepričani, da bodo s takšno obliko lastninskega preoblikovanja in razpršenim lastništvom, kjer je odkup delnic omejen na vrednost največ milijon mark, še naprej ostali slovenska naftna družba ali podjetje, ki bo v rokah tako rekoč vseh Slovencev. Tuje družbe najbrž ne bodo v tolikšni meri kupovale Petrolovih delnic, ker je odkup omejen in zato zanje ne najbolj zanimiv. V Petrolu zavedajo, da bo v prihodnje na slovenskem trgu, kar zadeva njihovo vrsto poslovanja, huda

"Franc Premk, ki je v vrhu Petrola že okrog pet let in zdaj že drugi mandat, namreč opozarja, da prave konkurence še niso okusili. S tem želi mlajšim sodelavcem in vsem v Petrolu povedati, da se ne smejo uspavati in se morebiti zanašati na mirno spanje ne nekdanjih lovorikah."

konkurenca. Po njihovem je ta konkurenca že zdaj, vendar bo v prihodnje še hujša. Franc Premk, ki je v vrhu Petrola že okrog pet let in zdaj že drugi mandat, namreč opozarja, da prave konkurence še niso okusili. S tem želi mlajšim sodelavcem in vsem v Petrolu povedati, da se ne smejo uspavati in se morebiti zanašati na mirno spanje ne nekdanjih lovorikah. Konkurenco je treba spoštovati, pojasnjuje Franc Premk, karšnokoli podcenjevanje konkurentov bi se lahko zelo hudo maščevalo. Vendar, meni ni nobenega povišanja, da bi se konkurentov bali in bili pred njimi prestrašeni. V pripravljalnem procesu preoblikovanja, kjer je sodelovalo okrog 150 delavcev, se je pokazalo, da na površje slovenske naftne družbe prihajajo mladi ljudje, polni ambicij, oboženi s teoretičnim in tudi praktičnim znanjem, ki so marsikoga ugodno presenetili. Pokazalo se je, da so priložnost, ki se jim je pri tem poslu ponujala, trdno zagrabili. To naj bi bil tudi znak, da se ne kaže bati za prihodnost Petrola.

Borko De Corti

Predvolilna mrzlica je zvrtila opozicijske stranke na Hrvaškem

JESENSKI LOV NA LISICE

Hrvaška politična jesen bo prinesla na oder vsakdanjega življenja najbrž kar precej sprememb, ki bodo občutno vplivale na prihodnost hrvaške države. Vse se je začelo z uspešnimi vojaškimi akcijami - Bliskom, Nevihto in Maestralom - ko je zagrebško politično vodstvo po skoraj štiriletnih jalovih pogajanjih s sprtimi stranmi na Balkanu in mednarodnimi posredniki prenehalo verjeti v mirno, diplomatsko reintegracijo začasnokupiranih delov Hrvaške. Zato je na svojo roko, vendar s tihih pristankom ameriškega predsednika Clintona - z orožjem vrnila, kar sta ji odvzeli jugoslovanska armada in beograjska doktrina, zasnovana na stoletnih sanjah o »veliki Srbiji«.

Najprej je »padla« zahodna Slavonija, nato Srbska krajina, v zadnjem času pa številna mesta in kraji v bosanski republici. Vlak svobode, s katerim so se popeljali zmagovalci do Splita, pa je prinesel poleg vojaškega zmagoslavlja tudi notranjepolitična presenečenja. Tako je na primer splitski župan z več sodelavci prestopil iz Hrvaške socialno-liberalne stranke (HSL) v Hrvaško demokratično skupnost (HDZ). Sledili so mu že nekateri drugi znani liberalci (Meštrović) ter tako spremenili podobo hrvaške strankarske politike.

S Sarajevom se je začelo, v Sarajevu se bo končalo

Po drugi svetovni vojni je Zahod komunizmu »dovolil«, da se je oblikoval v politično gibanje, s katerim bi zahodnoevropski svet lahko tekmoval in tako dokazal, da je boljši. Hladna vojna je bila med drugim tudi pomerjanje moči v gospodarski rasti, umetnosti in kulturi, v športu in predvsem v osvajanju vesolja. Evropa se je spremenila v »otroški vrtec prepotentnih političnih nadobudnežev«, ki so skušali okolici dokazati, da imajo vedno prav, ker jim to omogočajo njihovo znanje, starost in modrost (Churchill, De Gaulle, Stalin, Franco, Tito). V tem desetletju so jih zamenjali mlajši vitalneži, mladi jastrebi moderne diplomacije, ki je po padcu berlinskega zidu hotela svojo nagrmadenno gospodarsko premoč okronati z dejanji, s katerimi bi se vpisali v zgodovino ob koncu drugega tisočletja. Leta 1991 so mnogi politični komentatorji trdili, da se je začela ali sedemletna ali morda celo stoletna vojna. Pri tem naj bi nam bilo jasno, da se je usoda evropskih narodov v tem stoletju začela krojiti prav v Sarajevu (atentat na prestolonaslednika Ferdinanda, začetek prve svetovne vojne) in da se bo ta usoda končala ob koncu stoletja prav tako v Sarajevu. Vmes je Evropa živela, kot si je zasluzila, plesala je in se dvakrat zapletla v svetovno vojno. Nekateri socialistične države so iz prelomnega časa (1991) prišle samo s praskami, druge pa so svoje zastave neodvisnosti poškrpale s krvjo. Je pač tako, da imajo velike države velike probleme, majhne države pa majhne. Toda ta politična floskula, ki velja predvsem za nekdanjo Sovjetsko zvezo kot aksiom, je v bivši Jugoslaviji doživela svojo popolno negacijo. Tudi majhni narodi imajo lahko najprej velike (velikosrbske) želje, nato pa tudi velike probleme... Narodnostne skupine so imele na Balkanu svojo preteklost, vendar se je v zadnjem času izkristaliziralo nekaj, o čemer mnogi niso razmišljali, ker smo živeli v skupnosti, ki nas je navzven predstavljala kot pitoreskno fresko, skupek posrečenih različnosti, navznoter pa nekateri neresljive

probleme v status quo, v Papinovi lonce, da bi bili po civilizacijskih merilih in obnašanju razdeljeni na pravoslavni vzhod in katoliški zahod, na dežele, ki so bile v glavnem pod avstro-ogrsko monarhijo, in na pokrajine, ki so se znašle pod Turki. Miroslav Krleža, ki je med obema vojnama rad zahajal na teraso hotela Esplanade v

potrebovali čvrsto politično roko, domoljubno usmerjeno stranko, ki omogoča demokratičnost in večstrankarski sistem, v bistvu pa ne dovoljuje prevelikega vmešavanja v svoj narodnostni koncept, ki so ga v preteklosti skušali mnogi hrvaški politični prvaki obuditi in izpeljati... To, kar se zdaj dogaja na Hrvaškem, je samo posledica jalovega delovanja številnih strank, ki so imele v marsičem podobne zamisli kot vodilna stranka, vendar s to razliko, da niso kot hadezejevci na oblasti. Ali kot pravi Seks: »Kdor ne zna zmagovati, se zmagovalcem lahko vsaj pridruži!«

Številne ankete v vodilnih hrvaških tednikih, predvsem v Globusu, še vedno dajejo izrazito prednost stranki HDZ in njenemu »vrhovniku« dr.

Hrvaške socialno-liberalne stranke in njenih voditeljev. Budiševo stranko so oblatili med drugim tudi sami liberalci. Miroslav Rožić, sicer podpredsednik mestnega sveta

Deložirani Stipe Mesić

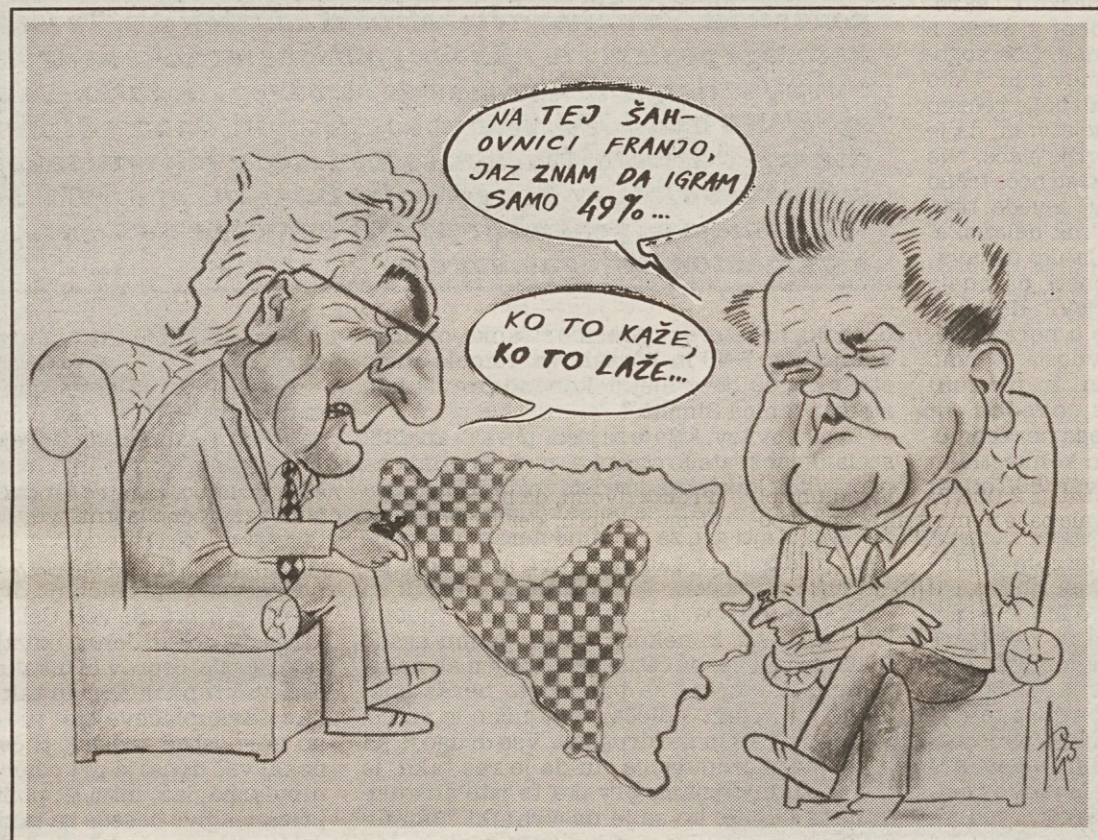
pripravil v središču mesta, v Miškečevem prehodu, neslužbeno tiskovno konferenco. Povod: zaradi deložacije iz stanovanja, ki ga je pred leti dobil od vlade. »Gre za muhavost predsednika Tuđmana in ta postopek nima nič skupnega s pravno državo! To je dokaz, da lahko zgubimo vse iluzije o tako imenovani pravni državi, kajti če lahko mene protiustavno deložirajo, čeprav me varuje poslanska imuniteta, potem so navadni smrtniki brez vsakršne zaščite!« Na uličnem prehodu se je pojavil tudi dr. Zvonimir Šeparović in zbranim reknel: »Sram me je živeti v državi, v kateri ni ostala niti trohica pravne države. To je konec sveta za hrvaško demokracijo.«

Kaže pa, da je Mesićeva deložacija logična posledica njegovega obnašanja v javnosti: v zadnjem času je precej glasno kritiziral stil vodilne stranke na oblasti, ta pa mu je samo vrnila udarec. Obveščeni vedo povedati, da ima »nesmrtnik« na voljo še drugo, zasebno stanovanje v mestu ter celo hišo, kar pomeni, da ne bo ostal brez strehe nad glavami. Sploh pa je pri navijanju za posamezne hrvaške politične stranke potrebna objektivnost, previdnost. Politika vsekakor ni bila nikoli kakšen poseben cenjen, časten poklic, kajti tudi še tako dobromisljeni politiki so pod kožo rdeči, čeprav so včasih prepričani, da se jim po žilah pretaka tudi modra politična kri... Tako se širijo govorice, da je eden od znanih liberalcev zahteval od svoje stranke, naj mu poravnajo kvartopirski ceh. Stranka je to odločno zavrnila, zato je kvartopirski prestopil v HDZ. Drugi liberalci je prestopil v vodstveno stranko, ker so mu hadezejevci obljubili poravnati zdravniške stroške za dokaj tvegano, drago operacijo. Tretjega liberalca so začeli javno črniti, da je bil »udbaš«, ker je odklonil mesto veleposlanika na Maleziji... Je pač tako, da so stranke sestavljene iz ljudi, ljudje imajo svoje probleme, ki jih lahko razrešijo sami ali s prijatelji, častno ali preračunljivo. Ta izbor je vedno individualen, demokratičen...

Volitve so že na pragu

Devet parlamentarnih opozicijskih strank pa je kljub vsem predvolilnim potresom podpisalo dokument o sodelovanju na bližnjih volitvah. Opozicijska zahteva naj bi bili vsi volilni zakoni sprejeti v rednem in ne po hitrem postopku. Zavzemajo se za medstrankarski in mednarodni nadzor volitev, obdelavo podatkov in objavo rezultatov. Predsednik skupščine dr. Nedeljko Mihanović je te dni dejal, da bi bilo potrebno sprejeti čimprej še zakon o popisu prebivalstva, kajti demografska podoba po Blisku, Nevihti in Maestralu se je bistveno spremenila. Pred štirimi leti (1991) je živelo na Hrvaškem 570.000 Srbov, zdaj pa jih je ostalo 270.000 ali mogoče še manj. To pomeni, da jih je manj kot 8 odstotkov, s tem pa se spremeni njihov ustavnopravni status... Volitve v poslanski dom naj bi bile kmalu, morda že 29. oktobra, vsekakor pa novembra letos.

Branko Šömen

Zagrebu, je ob neki priložnosti, ko je zrl čez Zrinjevec in mimo kolodvora na vzhod, izjavil: »Dragi moji, tu se končuje Evropa!« V svoji decentnosti je bil zelo previden, saj bi lahko rekel tudi, da je »od tod dalje Balkan«, ter bi tako nehote užalil tudi tiste, ki so imeli v Sarajevu vodovod prej kot francoski kralji v Parizu tiste, ki so poznali nož in vilice prej kot angleški križarji, ki so potovali na svete vojne čez naše kraje... Danes se

Franju Tuđmanu. Tako bi za HDZ glasovalo 44 % volilcev, za liberalce samo 14 %, za tretjo največjo stranko, za Hrvaško kmečko stranko (HSS) pa le 3,5 %. Najboljši hrvaški politik je po anketi dr. Franjo Tuđman (zbral je 40,7 % glasov za svojo priljubljenost), drugi je Dražen Budiša (7,8 %), tretji je Tomac (4,3 %), peti Granić (3,6 %), sledijo pa jim Valentić, Mesić, Djapić, Račan, Pankretić, Gregurić... Med voditelji strank

HSL mesta Zagreba in zdaj že bivši član velikega sveta HSL je na tiskovni konferenci izjavil, da izstopa iz stranke skupaj s še sedmimi liberalci, med drugim tudi zato, ker so voditelji stranke delali napačne poteze, ker so skušali izzvati parlamentarno krizo, ko so ustanovili »vlado v senici«, kar so razložili v tajnem dokumentu »Jazavac 94«, v katerem so med drugim grozili s socialnimi nemiri. Obenem so liberalci predstavili tajen dokument, v katerem je opisana »strategija rušenja« najmočnejše opozicijske stranke pod šifro »Lisica«... Dokument med drugim odkriva, »kako je treba postopoma prevladati v stranki, izolirati in napadati Boža Kovačevića, Mladena Vilfana in Goranka Fižulica, predsednika stranke Dražena Budišo pa pridobiti na svojo stran«... Reakcije na oba dokumenta, na predvolilni cirkus oziroma na »živalski vrt«, so bile hitre, neučinkovite. Na javni tribuni »O etiki in politiki« je dr. Zvonimir Šeparović (nekdanji zunanji minister) napadel Dnevnik HTV, v katerem je komentator obtožil Budišo za zaroto zoper predsednika Republike in nagovarjanje k socialnim nemirom, kar je politično, neetično onesnaženje hrvaškega javnega življenja.

Da bi v javnosti zmanjšali zanimanje za usodo HSL, so »nevidni režiserji« pripravili nov škandal, ki je razburil zagrebško javnost. Predsednik HND Stipe Mesić je v sredo

«Da bi v javnosti zmanjšali zanimanje za usodo HSL, so »nevidni režiserji« pripravili nov škandal, ki je razburil zagrebško javnost. Predsednik HND Stipe Mesić je v sredo pripravil v središču mesta, v Miškečevem prehodu, neslužbeno tiskovno konferenco. Povod: zaradi deložacije iz stanovanja, ki ga je pred leti dobil od vlade.»

vzhod in zahod na Balkanu trgata po tradicionalnih šivih in povprek prav v Bosni in Hercegovini, v samem Sarajevu...

Zmagovalcem se lahko vsi pridružijo

Hrvati so v zadnjih treh, štirih letih »delali na sebi«, okrepili so gospodarsko stabilnost (najbrž tudi na račun delavcev in upokojencev, ki so jim te dni povečali pokojnine za 100 kun), nakupili orožje in se izšolali v uspešne vojake. Za to so prav tako

ima največ možnosti za novega hrvaškega predsednika dr. Franjo Tuđman, vodja, celo »oče vseh Hrvatov«, kot so ga začeli imenovati v medijih, na javnih manifestacijah. Zanj bi se znova opredelilo kar 66,2 % volilcev, za Budišo samo 9,3 %, za Djapića 1,6 %, za Račana 1,5 % in za Mesića 1,3 %... Tako so nove volitve že vnaprej dobljene za HDZ in njegovega prvega strankarskega človeka...

Kar precej nemira, neugodnosti pa sovredno politično življenje na Hrvaškem prinesli poskusi diskreditiranja

S KONFERENCO DO ENOTNOSTI

Kot smo v rubriki »Kaj delajo« na kratko že poročali, so na pobudo sindikalnih zaupnikov trgovinske dejavnosti v Poslovnem sistemu Mercator d. d. Ljubljana konec avgusta ustanovili svojo konferenco ZSSS, ki naj bi poslej koordinirala delo številnih sindikalnih organizacij, usklajevala njihova stališča in tako omogočala enoten nastop sindikatov družbe v pogajanjih z vodstvom poslovnega sistema. »Nepovezani bi najbrž le težko zadovoljivo spremljali načrtovane spremembe, še težje pa bi pravočasno reagirali nanje,« nam je med daljšim pogovorom za DE zdaj zaupala predsednica konference ZSSS Poslovnega sistema Mercator d. d. Katja Galof.

Da to drži kot pribito, bo najbrž dovolj zgovorno pričalo že tehle nekaj števil: poslovni sistem Mercator (PSM) je koncern 50 podjetij (plus krovno podjetje), 15 kmetijskih zadrug (pogodbenih članic) in 6 mešanih družb, v katerih se s kmetijsko, industrijsko (pretežno agroživilsko) in kajpak trgovinsko dejavnostjo ukvarja 11.000 ljudi ali 2,5 odstotka vseh zaposlenih v gospodarstvu Slovenije. Gre, skratka, za največjo firmo na naših tleh, ki letno proizvede ali preda, denimo, 12.000 ton olja, 35.000 ton mesa, 450.000 ton prazene kave itd., v svojih prodajalnih in skladiščih pa »obrne« po 2.100 ton blaga na dan! In kolikor je v Mercatorju podjetij, toliko je sindikalnih organizacij, ki se naprej povezujejo v območne in republiške odbore svojih dejavnosti.

»Pobuda za povezovanje v konferenco na ravni poslovnega sistema je prišla iz trgovinske dejavnosti, ki je s 6.500 zaposlenimi v 1.100 poslovalnicah po vsej Sloveniji že sama po sebi najbolj razdrobljena in razpršena. Povod za njeno ustanovitev pa je bil slej ko prej začetek lastniškega preoblikovanja Poslovnega sistema Mercator d. d., ki po mnenju našega članstva ne bi smel, kar tako, mimo delavcev,« je nadaljevala predsednica Katja Galof in pri tem za ilustracijo omenila zaplete v postojanskem M-Nanosu, o katerih je DE obširno poročala. »In ko se je z uvedbo zakona o gospodarskih družbah moč odločanja na delodajalski strani še povečala, je postalo jasno, da bi morali takim trendom po drugi strani slediti tudi sindikati kot predstavniki dela-

vcev v Poslovnem sistemu Mercator.« Torej: enotni smo močnejši! K strnitvi vseh vrst pa je naposled začel priganjati še projekt reorganizacije trgovine v PSM, ki med vrsticami napoveduje tudi usodne spremembe na zaposlitvenem področju...

Beseda je dala besedo. Ustanovili so iniciativni odbor, ta pa se je takoj lotil oblikovanja programskih usmeritev bodoče konference. »Gmotno in socialno

»DEKLICA ZAVSE« – Katja Galof, predsednica Konference ZSSS Poslovnega sistema Mercator, d. d.

ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU

V občini Ruše pri Mariboru so bile konec minulega tedna druge športne igre Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, ki jih je organiziral svobodni sindikat iz treh mariborskih zdravstvenih zavodov: Splošne bolnišnice, Zdravstvenega doma in Zavoda za zdravstveno varstvo.

Po besedah predsednika organizacijskega odbora iger Branka Počkarja se jih je udeležilo 250 sindikalnih športnikov iz 11 zavodov, več kot lanskim prvim igram v Beli krajini. Čeprav udeležencem vreme ni bilo najbolj naklonjeno, so igre srečno pripeljali do konca v dvorani, pokale najboljšim pa so razdelili v šotoru, ki so ga postavili posebej za ta namen.

Pri izvedbi športnih iger je po besedah Eriha Šerba, predsednika Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, organizatorjem pomagal ruški župan, sponzor pa je bilo podjetje Samsung iz Maribora.

V skupni uvrstitvi so se najbolje odrezali sindikalni športniki iz Zdravstvenega doma v Mariboru, drugo mesto je zasedla ekipa Zavoda v Dornavi, tretje pa ekipa Splošne bolnišnice Maribor.

V posameznih disciplinah pa so bili najboljši – nogomet: PZC Rakičan; odbojka, ženske: DVO Velenje; odbojka, moški: Zdravstveni dom Maribor; košarka, ženske: Zdravstveni dom Lenart; košarka, moški: Splošna bolnišnica Maribor; ribolov: Zavod za zdravstveno varstvo Maribor; pikado: Dom počitka Metlika; vlečenje vrvi: Zavod Dornava.

T. K.

varnost delavcev – članov ZSSS v PSM zagotavljajo le delo in delovna mesta, zato bo konferenca izjemno kritično spremljala poslovno, zaposlitveno in razvojno politiko sistema s ciljem ohranitve delovnih mest. Odločno bomo nasprotovali politiki vodenja, ki bo namesto iskanja novih proizvodnih, tehnoloških in tržnih možnosti gradila obstoj ali celo perspektivo sistema v odpuščanju delavcev,« so zapisali pod točko 2 programskih usmeritev in nadaljevali: »Konferenca se bo pri tem zavzemala in vodila odločno aktivnost predvsem v smeri, da bodo eventualna preazporejanja delavcev skladna z veljavno delovnopravno zakonodajo in kolektivnimi pogodbami posameznih dejavnosti. Terjali bomo tudi human in socialen pristop pri prerazporejanju delavcev, predvsem pri starejših in materah...« Teh ciljev ne nameravajo zasledovati s povzročanjem konfliktov, temveč s socialnopartnerskim odnosom, pri čemer računajo tudi na pomoč svetov delavcev, ki naj bi jih skladno z zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju čimprej izvolili v vseh družbah.

Na zelo dobro obiskani programsko-vililni seji konference, ki je bila 30. avgusta na sedežu PSM v Ljubljani, so poleg omenjenih programskih usmeritev sprejeli še poslovnik o delu konference in izvolili njeno vodstvo. Predsednica je postala, kot že rečeno, Katja Galof, sekretarka pa Nataša Porenta. »Običajno je tako, da za predsednika izvolijo tistega, ki v razpravi pove kakšen stavek več kot drugi,« je svojo izvolitev – malo za šalo, malo zares – komentirala Katja Galof in dodala, da je v Mercatorju pač »deklica za vse«. S sindikalno dejavnostjo se aktivno ukvarja predvsem zadnjih deset let. Več mandatov je bila sekretarka osnovnih organizacij, trenutno pa je članica republiškega in območnega odbora sindikata delavcev trgovine.

»Nekaj izkušenj torej že imam, zato sem prepričana, da bom ob tesnem sodelovanju s sindikalnimi zaupniki PSM in s pomočjo kolegov iz republiškega odbora trgovinske dejavnosti zadovoljivo vodila konferenco,« je zaokročila naš pogovor.

To je pa gotovo želja vseh delavcev v PSM, predvsem pa trgovcev, ki med pogovori o reorganizaciji trgovinske dejavnosti prav zdaj ugibajo, kakšna bo njihova usoda...

D. K.

KAJ DELAJO

V samostojnih sindikatih

PERGAM - Konfederacija sindikatov Slovenije

Težka situacija v tiskarni Dan

Za nekatera podjetja in naše članstvo v njih bo letos dolgo vroče poletje. Poleg težke sanacije Mariborskega tiska in Papirnice Radeče ter težkih razmer v Palomi, se je izredno zaostрил tudi položaj v Tiskarni DAN.

Na podlagi zahtev članov sindikata, upoštevajoč zaostrene razmere in nezadovoljstvo zaposlenih zaradi občutnega zamujanja izplačevanja že tako nizkih plač in neizplačila regresa za dopust, je sindikat v tiskarni DAN sprejel ZAHTEVE IN PREDLOGE, s katerimi vas seznanjamo:

1. Delavski svet naj takoj oceni rezultate poslovanja, ugotovi odgovornost poslovođenstva za poslovne rezultate, zlasti za izgubo iz tekočega poslovanja in za zaostrene razmere v podjetju ter v skladu s svojo pristojnostjo odloči o zaupnici poslovođenstvu.

2. Delavski svet naj sprejme odločitev o predlogu sindikata, da se opravi revizija poslovanja podjetja.

3. Delavski svet naj o poslovanju in o razmerah v podjetju obvesti vse pristojne organe oz. institucije ter v najkrajšem možnem času organizira razgovor vseh zainteresiranih oz. pristojnih organov s ciljem zagotovitve učinkovite sanacije podjetja ter pospešitve lastniniženja podjetja, ki je eden od ključnih nerazrešenih problemov.

4. Sindikat zahteva, da se v roku e ega tedna zagotovi izplačilo drugega dela plač.

Sindikat je razpravjal o predlogu sporazuma o izvajanju kolektivne pogodbe, ki ga je pripravilo poslovođenstvo podjetja. Ugotovil je, da predlagane rešitve, posebno tiste, ki se nanašajo na izplačilo plač in regresa za letni dopust, niso sprejemljive. Sindikat poudarja, da je pri izplačilu plač, regresa in drugih materialnih pravic potrebno upoštevati Kolektivno pogodbo grafične dejavnosti in zakonsko regulativo na tem področju. Ob takšnem načelnem stališču, ki ga podpirajo tudi zaposleni, pa je sindikat kot osnovo za pogajanje o sporazumu glede na negativne poslovne rezultate sprejel naslednja izhodišča:

- Sindikat je že dal soglasje za znižanje izhodiščnih plač največ do 10%. Navedeno soglasje naj velja do izplačila avgustovskih plač, pri čemer naj se drugi del plač izplača do 25. (30.) dne v mesecu za pretekli mesec. Po preteku navedenega roka naj delavski svet in sindikat ocenita poslovni rezultat ter se dogovorita o načinu izplačila plač do konca leta.

- Regres za letni dopust naj se izplača v treh obrokih od septembra do novembra 1995.

- O predlogih, ki zadevajo izplačila jubilejnih nagrad, odpravnin ob upokojitvi in povračil stroškov prevoza na delo, se bo sindikat odločal na seji delavskega sveta, ko mu bodo posredovani tehtni razlogi za navedene predloge (kot npr., kakšno finančno obremenitev predstavlja za podjetje izplačilo navedenih materialnih pravic po panožni kolektivni pogodbi). Sindikat podjetja v skladu z Dogovorom o politiki plač in Zakonom o izvajanju dogovora o politiki plač od delavskega sveta zahteva tudi vpogled v plače članov poslovođenstva ter od delavskega sveta pričakuje ukrepe tudi na tem področju.

Vodstvo KSS Pergam

061/313-942

Pokličite nas in odgovorili vam bomo!

sindikalni funkcionar: o vsem, kar zadeva sindikalne pravice in organiziranost
pravni svetovalec: odgovarjal bo na vprašanja iz delovne zakonodaje
strokovni svetovalec: o vsem, kar vas zanima v zvezi s kolektivno pogodbo.

Poiskali pa bomo tudi odgovore izvedencev na druga vaša vprašanja

Protestantski katekizem

Po več stoletjih ponovno **PROTESTANTSKI KATEKIZEM** na Slovenskem.

Knjiga s 500 stranmi kot – dialog med posameznikom in religijo med teologijo in humanistično znanostjo med cerkvijo in družbo

Dodatek v **PROTESTANTSKEM KATEKIZMU** prinaša:

- vse predgovore slovenskih protestantskih piscev v njihovih delih v sodobnem slovenskem knjižnem jeziku (Trubar, Dalmatin in prekmurski protestantski pisci)
- literarnozgodovinski esej
- fotografije vseh slovenskih evangeličanskih cerkev s temeljnimi zgodovinsko-pisnimi podatki

Založnika sta ČZP Enotnost in Evangeličanska cerkev v Sloveniji. Maloprodajna cena **PROTESTANTSKEGA KATEKIZMA** bo 10.000 SIT. V prednaročilu vam nudimo 20-odstotni popust in plačilo v enem ali v dveh obrokih. Prvi obrok v prednaročilu znaša 5.000 SIT. Knjigo lahko naročite in plačate prvi obrok pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana. Drugi obrok v znesku 3.000 SIT boste plačali ob prevzemu **PROTESTANTSKEGA KATEKIZMA**, ali pa po prevzemu knjige na pošti.

Zaradi omejene naklade vas pozivamo, da knjigo nemudoma naročite! **KNJIGA, KI JE VEČ KOT KATEKIZEM!**

Naročilnica za **Protestantski katekizem**

Pri ČZP Enotnost naročamo _____ izvodov Protestantskega katekizma

Knjigo pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna številka in kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku – po povzetju (v predplačilu do 15. aprila 1995 je cena 8.000 SIT)

2. Račun bomo plačali v dveh obrokih (1. obrok 5.000 SIT, po prevzemu pa še 3.000 SIT)

3. EMŠO za individualne naročnike _____

Datum naročila _____

Podpis naročnika _____

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

Andrijana S. Golob

Polona Melinc

Vera Kovačević

Jožica Hercog

Jožica Štampar

Lidija Jerkič

ŽENSKESKE V BOJU ZA PROSTOR

Na seminarju o uveljavljanju žensk v sindikatu kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki ga je organiziral Phare, so udeleženke dobile tudi podatke o zastopanosti slovenskih žensk v delavskih predstavništvih in v sindikatu. Med člani ZSSS je kar 47 odstotkov žensk, v organih odločanja pa jih je bore malo. Med funkcionarji na območni ravni je 22 odstotkov žensk, pri panožnih sindikatih jih je 18 odstotkov, v organih Zveze svobodnih sindikatov jih je 12 odstotkov, v najožjem krogu odločanja pa nobene.

»Zaključek je enostaven.« meni Andrijana S. Golob, predsednica komisije za ženska vprašanja pri RO SKEI, »Ne glede na našo visoko člansko zastopanost, v organih odločanja sedijo moški. Razlogi za to so različni. Poglavitni je ta, da moški kljub floskulam o enakopravnosti žensk niso pripravljeno deliti oblasti z ženskami ali jim delno prepustiti odločanje o vitalnih stvareh v družbi. Tako imenovana moška solidarnost ni zakoreninjena samo v politiki, srečujemo jo povsod in tudi v sindikatu.«

Andrijana S. Golob tudi ugotavlja, da obstajajo pri nas tri vrste žensk. Prva kategorija so tiste ženske, ki sploh niso zainteresirane za nobeno aktivnost izven službe. Druga zajema ženske, ki bi rade sodelovale, vendar brez uveljavljanja izven delovne organizacije. In tretja je tista kategorija žensk, ki bi se ukvarjale z različnimi aktivnostmi, ki bi izboljšale njihov položaj. »Osebnostno vidim velike možnosti prav v aktiviranju te kategorije žensk, ki bi prej ali slej v prihodnosti potegnile za sabo tisto drugo kategorijo žensk, ki ji manjka samo majhen korak, korak, ki bi pomenil veliko v dvigovanju samozavesti žensk,« ocenjuje Andrijana S. Golob.

O vtisih s seminarja pa je nekaj udeleženk povedalo takole:

Polona Melinc, Avtomontaža Bus Ljubljana: »Na seminarju smo si izmenjale izkušnje iz svojega okolja in tako ugotovile, da je slovenska ženska premalo ambiciozna, da bi prodrla na najvišje delovno mesto z najvišjo odgovornostjo, da ji zelo veliko pomeni družina, vendar želi razdeliti svojo kariero med dom in družino. Ogorčene smo, ker zasedajo naše ženske predvsem delovna mesta, kjer se zahteva tolerantnost,

poslušnost, vestnost, iznajdljivost in pridnost. Moški te naše lastnosti pridno izrabljajo, obračajo v svoj prid in pod izdelek, v katerega je vloženo naše delo in pamet, se sami podpišejo. Zato se moramo ženske bolj organizirati, postati bolj agresivne, pokazati, koliko smo pomembne za zdravo družbo. Če hočemo to doseči, bo treba spremeniti tudi miselnost žensk, ne le moških.«

Vera Kovačević, Elektronika Velenje: »Izobraževanje žensk je zelo pomembno, zato podpiram takšne seminarje. Poiskati bo treba pot, kako ženske spodbuditi, da bodo zainteresirane za napredovanje. Mislim, da je ta seminar tudi ena od poti.«

Jožica Hercog, Gorenje Kernc: »Utrditi bi morali samozavest naših žensk, kar bi bilo koristno za celotno družbo. Tudi moški bi bili bolj zadovoljni, če bi se njihove ženske bolje počutile. Prerasti bi morali nevoščljivost in skupno graditi družbo moških in žensk, ki bi bile bolj enakopravno zastopane, kot so sedaj.«

Jožica Štampar, TAM Maribor: »V Mariboru je veliko moških in žensk brez dela, vendar je ženski težje dobiti delo. Veliko je ženskih vprašanj, ki jih nihče ne rešuje. Ženske pogosto mislijo, da so moški boljši od njih in volijo moške, ki ne zastopajo njihovih interesov, namesto da bi volile ženske. Na seminarju bi morali poiskati pot, kako ženske osvestiti, saj se pogosto same postavljajo v podrejeni položaj. Za ženske je pri nas vedno slabše. Če bo šlo tako naprej in če bomo to dopustile, bomo imele vedno manj pravic in vedno manj možnosti za napredovanje. Seminar naj bi pomagal, da se bomo znale boriti za ohranjanje sedanjih pravic in pridobivanje novih.«

Lidija Jerkič, pravnica SKEI: »Dejstvo je, da se v zadnjih letih zakonodaja ni drastično spreme-

nila. Druga stvar pa je dejansko stanje. Najbolj na očeh je razlikovanje v konkurenčnosti žensk na trgu delovne sile. Vse se gleda le skozi denar. Jasno je, da bodo delodajalci pri takšni ponudbi moške delovne sile, za katere vedo, da ne bodo noseči, da ne bodo jemali bolniške zaradi otrok, da niso obremenjeni z domom, za-

poslovali moške. Moški so bolj fleksibilni, manj se ukvarjajo z družino, večkrat od njih pričakujejo nadure, lahko so odsotni, službena potovanja jim ne delajo preglavic. Pri vsej racionalizaciji, ki vlada zdaj po podjetjih, je potem logično, da so ženske odrinjene na rob. Na tem seminarju bi rade ugotovile, kako to preprečiti. Najprej bomo morale začeti pri sebi, spremeniti miselnost, pregnati občutek krivde, če na otroke pazi mož. Premagati moramo miselnost, da je naše gla-

vno mesto doma, pri družini, pri otrocih.

V naši družbi je glavni problem to, da se 50 odstotkov neaktivnih moških poriva naprej, 50 odstotkov ambicioznih žensk pa nazaj. Namen seminarja ni raztrgati moške podolž in počez, ampak ugotoviti, zakaj je tako, kot je, in to skušati spremeniti. Želimo ustvariti družbo, v kateri bomo vsi bolj srečni, manj obremenjeni, da bomo imeli drug za drugega več časa.«

M. F.

Barbara Gerstenberger-Sztana iz Evropske zveze sindikata kovinarjev

REŠILNI PAS IZOBRAZBE

»Položaj slovenske ženske je danes boljši kot položaj ženske v Zahodni Evropi. Bojim pa se, da ne bo več dolgo. Še pred leti smo vas na Zahodu občudovali, bile smo celo nekoliko zavistne, kaj vse ste lahko tukaj ženske dosegle, imele ste otroške vrtce, zaposlitev, bile ste konkurenčne moškim. Sedaj, ko sem tu pri vas in vas poslušam, pa vidim, da se je v glavah moških zelo malo spremenilo.«

Tako je na Pharovem seminarju za demokratizacijo žensk v SKEI, ki je prejšnji teden potekal v Radovljici, rekla Barbara Gerstenberger-Sztana iz Evropske zveze sindikata kovinarjev v Bruslju. Seminar je potekal pod okriljem sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, financiral pa ga je Pharov sklad za pomoč pri razvoju demokracije v Srednji in Vzhodni Evropi. Izobraževalni program, v katerega je vključenih 21 žensk iz sindikata SKEI Slovenije, bo trajal v presledkih približno leto dni. Na vprašanje, ali podoben projekt poteka še kje drugje v Evropi, je Barbara Gerstenberger-Sztana povedala takole:

»Ne vem za noben podoben projekt, kar seveda ne pomeni, da ne obstaja. Skušali smo pritegniti tudi slovaške ženske, a te so pomišljale in na koncu sklenile, da bodo raje počakale, da bodo videle, kako se bo ta projekt obnesel v Sloveniji.«

»Zakaj ste se odločili ravno za Slovenijo?»

»Prvič, vedela sem, da je v Sloveniji kar nekaj tovarn, ki že tradicionalno zaposlujejo veliko število žensk. Drugi razlog je ta, da zelo dobro sodelujejo s SKEI, ki je bil vedno zanesljiv partner v naših medsebojnih

odnosih. Zato smo menili, da se bo ta projekt obnesel pri vas. Tretji razlog pa je ta, da ste bili pripravljeni takoj sodelovati.«

»Kako, potem ko ste že nekaj časa pri nas, ocenjujete položaj žensk v elektroindustriji Slovenije?»

»Ocenjujem, da je položaj slovenskih žensk zaenkrat boljši kot položaj žensk v Zahodni Evropi, mislim pa, da takšno stanje ne bo več dolgo trajalo. Elektroindustrija je namreč doživela v zadnjih desetih letih ogromne spremembe na tehnološkem in organizacijskem področju. To je v glavnem pomenilo izgubo velikega števila delovnih mest, še posebej tistih, ki jih zasedajo ženske. Skratka, ženske so v tej industriji najbolj ogrožene. Ženske zasedajo običajno delovna mesta, za katera se zahteva nižja stopnja izobrazbe. Ta delovna mesta se zdaj z Zahoda selijo v države, kjer imajo delovno silo cenejšo (Slovenija), naslednji korak pa bo verjetno selitev v še vzhodnejše države, kjer je delovna sila še cenejša. Delovna mesta se na Zahodu praznijo tudi zaradi modernizacije. Ker ženske zasedajo nižja delovna mesta, so one tiste, ki jih čaka naslednji brezposelni udar.«

»Mislite, da se bo podobno zgodilo tudi pri nas?»

»Pravi pritisk na delovna mesta bo pri vas prišel šele čez nekaj let. Zato se je treba na ta pritisk pripraviti, ker se mu ne bo moč izogniti. Izhod je v izobraževanju. Te ženske je treba pravočasno izobraziti za zahtevnejša delovna mesta, da bodo imele novo zaposlitev, ko bo do tega prišlo.«

»In kakšna je vloga sindikata pri tem?»

»Sindikat mora prvi opozoriti na takšne probleme. Ker je SKEI del evropske mreže, ima vse možnosti dobiti ustrezne podatke s tega področja in jih posredovati naprej delodajalcem, vladi, državi ter jih v dialogu z njimi tudi reševati. Evropski sindikati imamo na tem področju bogate izkušnje. Predvidevamo, da se bo pri vas zgodilo podobno kot pri nas, na voljo imamo argumente, kako bi to lahko preprečili.«

»Kako ste zadovoljni s potekom seminarja?»

»Zelo sem zadovoljna z udeleženkami, vse so zelo aktivne. Projekt je bil pripravljen, preden so bile vanj vključene Slovenke, in ga bo zato treba v enem letu, kolikor bo trajal projekt, prilagoditi tukajšnjim razmeram.«

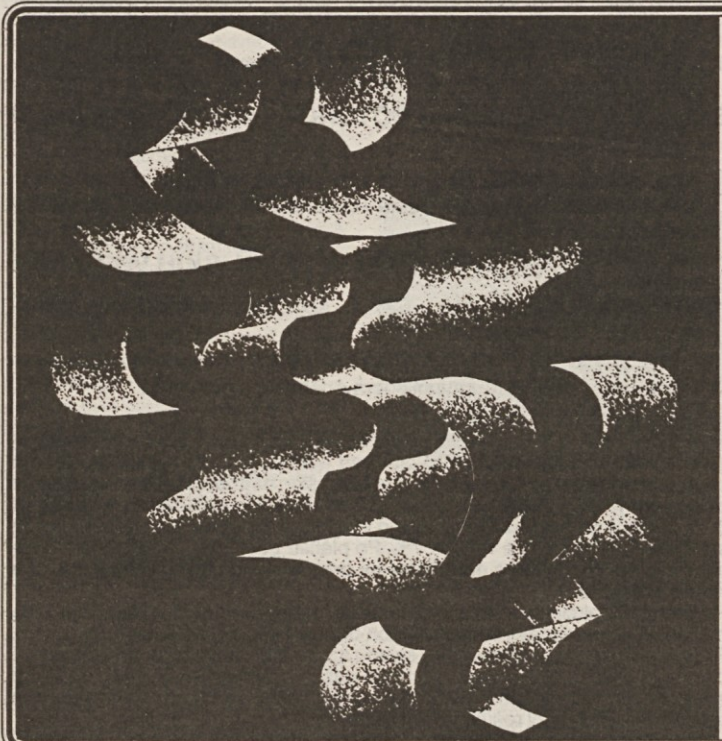
»Kateri so po vašem mnenju specifični problemi slovenskih žensk?»

»Verjetno je največja razlika to, da v Belgiji in Franciji ne boste našli nikogar, ki bi rekel, da je bilo pred desetimi leti za ženske boljše kot danes. Pri vas je opaziti, da izhajate iz sistema, kjer so bile nekatere stvari bistveno bolj urejene kot pa so urejene sedaj. Vi se borite, da ne bi izgubile že pridobljenih pravic, medtem ko pa se mi borimo, da bi dobile nove pravice.«

»Na katere pravice mislite?»

»Denimo na pravico ženske do zaposlitve. Kot sem razumela na seminarju, se pri vas vračate daleč nazaj, na staro, saj skušate žensko spet potisniti k štedilniku in k otrokom. Pravica o svobodnem odločanju o rojstvu otrok je bila v prejšnjem sistemu ženski dodeljena, zdaj pa se poskuša znova izriniti. Mislim, da se boste morale ženske pri vas boljše organizirati in se postaviti po robu takšnim poskusom.«

Marija Frančeskin

Trgovsko in proizvodno podjetje

AC-COM d.o.o.
Ljubljana, Komenskega 24

Nudimo vam:

- **fotokopirni papir F A4 (80 gr/m²)**
Deloma primeren tudi za hitre kopirne stroje, cena 590 SIT za zavitek
- **telefaks role**
210/50 m 420 SIT rola
210/30 m 350 SIT rola

Prometni davek ni vračunan v ceni!

Vaša cenjena naročila pričakujemo po telefonu 061 346 646

V KRKI so pričeli javno prodajo delnic

VARNA IN STABILNA NALOŽBA

V slovenski privatizacijski operaciji se 15. septembra začel težko pričakovani dogodek – javna prodaja delnic KRKE iz Novega mesta, ki bo skladno z zakonom potekala mesec dni, do 14. oktobra. Ker veliko naših bralcev v podjetjih in sindikatih zanima prav lastninjenje novomeškega velikana, objavljamo nekaj informacij o njegovem poslovanju in perspektivah ter konkretnih napotkov o lastninjenju.

KRKA po mednarodnih merilih sodi med uspešna podjetja. Kot zagotavljajo odgovorni, poslujejo dobro tudi letos. V prvih osmih mesecih so v KRKI p. o. (brez njenih družb) prodali za 165 milijonov dolarjev izdelkov, kar je za 10 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. KRKA tako uspešno uresničuje letni plan, ki predvideva prodajo 250 milijonov dolarjev iz osnovne farmacevtske dejavnosti. Skupaj z družbama KRKA Kozmetika in KRKA Zdravilišča pa načrtujejo več kot 300 milijonov dolarjev letnega prihodka.

Vrednost družbenega kapitala v KRKI je po otvoritveni bilanci

18.430 milijonov tolarjev, po cenitvi pooblaščenega cenilca pa 19.194 milijonov.

KRKA je izdala 3.542.612 delnic v vrednosti 14.170 milijonov tolarjev. V podjetju so že junija in julija letos uspešno opravili fazo interne razdelitve in notranjega odkupa. Preostanek neprodanih delnic iz notranjega odkupa pa so prenesli v javno prodajo za certifikate.

Tako je v javni prodaji 72,86 odstotka družbenega kapitala ali 2.581.103 delnice. Državlani bodo od tega lahko za certifikate zamenjali 32,86 odstotka kapitala, 40 odstotkov ali 1.417.045 delnic pa bo na voljo za gotovino. Vse

Jože Colarič, namestnik generalnega direktorja: "Program lastninskega preoblikovanja ne predvideva vključevanja tujcev. Naša odločitev je, da KRKA ostane v slovenski lasti. Pričakujemo, da bodo Krkine delnice kotirale na borzi v nekaj letih. O politiki dividend se bo na predlog nadzornega sveta odločala skupščina delničarjev, torej imetniki delnic. Vsekakor pa bo potrebno tudi v prihodnje del ustvarjenega dobička vlagati v razvoj podjetja..."

izdane delnice so navadne imenske delnice z nominalno vrednostjo 4.000 tolarjev. Delnice dajejo pravico do sorazmerne pravice pri upravljanju in dobičku. Imele bodo oznako G in bodo prenosljive, ko bodo izpolnjeni pogoji za trgovanje z delnicami na organiziranem trgu vrednostnih papirjev.

Prodajna cena delnic v javni prodaji je odvisna od vrste plačila. Izhodiščna cena delnic pri prodaji za certifikate znaša 5.418 tolarjev. Končna prodajna cena bo znana po končani javni prodaji in se bo glede na izid gibala med 70 do 130 odstotki izhodiščne cene. Upoštevač zanimanje za Krkine delnice, lahko računate na 130 odstotkov izhodiščne cene, kar pomeni, da boste temu primerno lahko zamenjali manj delnic, kot bi jih po izhodiščni ceni.

Izhodiščna cena za gotovino, ki se je revalorizirala od 1. 1. 1993, znaša 8.310 tolarjev. Končna cena bo seveda odvisna od izida javne prodaje in se lahko giblje med 100

Miloš Kovačič, generalni direktor: "KRKA je podjetje pravih, avtenčnih vrednot, zato ne dvomim, da bo naložba vanjo dolgoročno varna in stabilna. Zagotovilo zanjo smo v prvi vrsti krkaši sami, saj smo se v preteklih štiridesetih letih izkazali ne le z marljivostjo, temveč tudi z vrhunskim znanjem in sposobnostmi. Pridružite se nam in svojo prihodnost gradite skupaj z nami."

in 130 odstotki omenjene cene (8.310 tolarjev). Glede na kupno moč prebivalstva bo ta prej bližje 100 kot 130 odstotkom. Za individualnega kupca je nakup za gotovino omejen na največ 300 milijonov tolarjev.

Zaradi zanimanja slovenske javnosti za nakup delnic KRKE je upravičeno pričakovati, da bo povpraševanje po teh papirjih veliko. Zato so v podjetju omogočili vpis na 37 mestih po vsej Sloveniji.

I. K.

Neomejena volilna pravica

MATI NAJ VOLI TUDI ZA SVOJE NEPOLNOLETNE OTROKE

Pri zelo velikem pomenu volilne pravice v našem vsakdanjem življenju je zanimiva ugotovitev, da niti danes niti v bližnji preteklosti ni zaslediti resne ali celo kritične obravnave sedanje uzakonjene volilne pravice. To tudi zdaj ne bi bila zelo pomembna tema obravnave, če se ne bi po temeljitem iskanju vzrokov skoraj polstoletne demografske ogroženosti Slovencev pokazalo, da je prav sedanja oblika volilne zakonodaje oziroma uzakonjena omejena volilna pravica nevarno žarišče našega nazadovanja ali celo izumiranja.

V tej svoji raziskavi seveda izhajam iz predpostavke, da je življenje sploh in še posebej človekovo življenje in narodovo preživetje zelo pomembna vrednota. In če je ta vrednota v nevarnosti, je potrebno za njeno obvarovanje uporabiti vsa spoznanja in druga dostopna sredstva. Pri nas je ta nevarnost znana že desetletja, izrečeno je bilo tudi, da je treba končno že kaj ukreniti v skladu s temi spoznanji. Vendar se pri reševanju našega narodnega preživetja pojavljajo ovire, ki naj bi bile nepremagljive. Res so te ovire nepremagljive, vendar samo za tistega, ki se ustavi pred praznimi strahovi in lažnimi avtoritetami. Prenehanje ogrožanja našega narodnega obstoja štejem za tako pomemben cilj, da je treba za njegovo uresničitev uporabiti vse naše plemenite ustvarjalne sposobnosti. Nekateri narodi so to vprašanje že uspešno rešili, mi pa ga še moramo. Vidimo oziroma imamo možnost spoznati, da je ta cilj mogoče doseči brez bistvenih družbenih sprememb.

Pri iskanju vzrokov naše nesporno ugotovljene številčne ali demografske ogroženosti stopijo v ospredje naši medčloveški odnosi. Pogoj za ustvarjalno razisko-

vanje medčloveških odnosov in še posebej naše številčne ogroženosti je posameznikova notranja osebna svoboda. S to svobodo razumem nespoštovanje vseh oblik neprimerjenih avtoritet in tabujev ter osebno neobremenjenost z rezultati, ki jih lahko raziskava prinese. Kaže, da je bila do sedaj redkim ponujena ustrezna mera notranje osebne svobode z ustreznim motivom, da bi se spustili v reševanje tako pomembne naloge, kot je odkrivanje vzrokov naše številčne ogroženosti in s tem ogroženosti narodnega preživetja.

Številčna ogroženost kakšne življenjske skupnosti, naroda, tudi našega, je neprijetno stanje, katerega posledica je izgubljanje oblasti nad svojim življenjskim prostorom in vse pogostejši podrejen položaj predstavnikov našega naroda pri soočanju s predstavniki drugih narodov. Vzroki tega stanja imajo svoje korenine v zakonitem odrekanju oziroma jemanju življenjskih možnosti delu prebivalstva. Podrejeni odnos te vrste za zdravo osebnost ni sprejemljiv, zato stori vse, da se v takem položaju ne znajde ne ona ne njeni bližnji in še posebej ne njeni potomci. Odločili smo se torej, da bomo z drugimi ljudmi doma in po svetu negovali enakovreden odnos. Take možnosti pa ne bo brez našega vsakodnevnega uspešnega ustvarjalnega sodelovanja med vsemi starostnimi skupinami prebivalstva v naši družbi.

Številčna oziroma demografska ogroženost slovenskega naroda ni edina v svetu. Drugod naj jo rešujejo in jo tudi bolj ali manj uspešno rešujejo tisti, ki to želijo in zmorejo. Za nas je pomemben predvsem naš sedanji obstoj in prihodnost. Tisti narodi, ki so že zmagoslavno prestopili prag svoje številčne ogroženosti, seveda tr-

dijo, da demografska ogroženost ni pomembna oziroma da je ni. Zanje res ni več pomembna, za nas pa bo brez dvoma še nekaj časa. Tudi ne bo minila sama od sebe.

V Sloveniji že desetletja ugotavljamo nezavidljivo ali še slabše stanje pri obnavljanju prebivalstva, ker se rojeva premalo otrok. Nesporno je to glavni, če ne celo edini vidni vzrok številčne ogroženosti Slovenije. Naša ogroženost torej ne prihaja od zunaj, ampak ima svoje žarišče med nami. Za tako stanje nam naši neodgovorni slavni demagogi lahko ponudijo, in sicer naj bi to bila »posledica naše razvitosti in napredka«. Rojevanje in vzgoja otrok da sta primerna za manjvredne ljudi in sta zato znamenje zaostalosti. Posameznike, ki uveljavljajo take in podobne poglede med našimi ljudmi, je treba brezpogojno osamiti in onemogočiti njihove samouničevalne vplive na okolico.

Ker je na podlagi dostopnih podatkov utemeljena ocena, da je Slovenija zaradi premajhnega števila rojstev v zadnjih desetletjih izgubila skoraj pol milijona ljudi, sedaj pa jih letno izgublja dvajset tisoč, zasluži to področje najmanj toliko pozornosti kot vse izgube življenj v prometnih nesrečah, izgube življenj zaradi nezdravega načina življenja, kajenja, pijanstva, mamila, razvada, naravnih in drugih nesreč itd. Prenehanje zakonitega preprečevanja rojstev zaželenih otrok bo dalo pri zelo majhnih stroških neprimerno večje uspehe kot reševanje naravne izgube življenj. S čimmanjšo naravno izgubo se je treba sprijazniti, istočasno pa je treba izgubo življenj ustrezno, stalno in v zadostni meri nadomeščati.

Za rojstvo otrok naj bi se starši odločali »svobodno«, kot je zapisano v naši temeljni zakonodaji. Neštetokrat so naši starši že preizkusili to »svobodo«. Dejstvo je, da se starši pri odločanju, ali bodo otroku omogočili ali dovolili živeti, odločajo tudi, ali bodo istočasno sprejeli do države dodatne zakonite obveznosti brez dodatnih pravic. Oskrba in vzgoja otrok je namreč med drugim velika zakonita materialna obveznost staršev do države. Ob tem pa država skoraj nima obveznosti do staršev oziroma so njene obveznosti do staršev neprimerno manjše in veliko premajhne. Starši naj bi samoumevno upoštevali in tudi upoštevali koristni svojih otrok, ob tem pa morajo zanemariti svoje.

Poleg tega je iz dostopnih podatkov mogoče ugotoviti, da starši s samo dvema otrokoma prispevajo državi vsaj petkrat večjo vrednost kot zakonca brez otrok. Take »ponudbe«, ki jo oblast oziroma država daje staršem, večina staršev ne more sprejeti, in zato upravičeno v samoobrambi zatre svojo zdravo željo po potomcih. Zato danes oblastniki lahko nesramno rečejo staršem: »Vaši otroci so naše največje bogastvo.« Koristi od otrok imajo v naših družbenih razmerah prej vsi drugi kot pa starši. Gospodarski in družbeni položaj starševstva sta nezadovoljiva in zato nezanimiva življenjska odločitev. Primerjava ustreznih statističnih podatkov pri nas in v svetu nam pove celo, da so naši starši med najbolj izkoriščanimi oziroma davčno obremenjenimi na svetu. Zaključiti je mogoče s spoznanjem, da je predvsem gospodarski položaj družine, ki ga z zakonodajo določa naša oblast, tisti odločilni vzrok, ki starše pripelje v tako nezavidljiv položaj, da odložijo rojstvo zaželenega otroka v prihodnost, ki nikoli več ne pride. Dolgotrajna samouničevalna moč naše zakonodaje je zaenkrat prevladala nad slovenskim zgodovinskim izročilom, ki visoko ceni pomen družine kot temeljne življenjske skupnosti našega naroda.

Zdaj bi lahko nadaljevali s podrobnim proučevanjem zakonov, ki odločajo o dohodkih, pravicah in obveznostih in s tem o gospodarskem položaju družine. Če to storimo in upoštevamo te zakone kot celoto, lahko naredimo naslednji zaključek. Vsebinska zakonov, ki na zelo kulturni način z davki preobremenjujejo starše oziroma njihovo družino, je pripravljena tako, da je vsako družini škodljivo in celo nevarno določilo utemeljeno z nekim drugim oziroma nadrejenim določilom, zakonom in na koncu z ustavo. Ustava pa se marsikomu zdi nedotakljiva. Večina se zato zadovolji s spoznanjem, da se tukaj ne da nič storiti. Ker pa gre pri ogrožanju držine staršev z otroki za usodno ogrožanje našega skupnega narodnega preživetja, je treba storiti za preživetje vse po merilih slovenskega zgodovinskega izročila. Ni dvoma, da smo vse potrebne korake za naše skupno preživetje sposobni storiti, zato se nam ni treba bati črne prihodnosti, ki nam jo obeta dosedanja zakonodaja in oblast.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

